



PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES
ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Π. Μ. Σ. : ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Επώνυμο : ΖΑΧΑΡΙΑΣ

Όνομα : ΙΩΑΝΝΗΣ

A.M. : 7104M045

Διπλωματική Εργασία με Θέμα: **“ΧΩΡΕΣ - ΕΤΑΙΡΙΚΑ ΣΧΗΜΑΤΑ - ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ
ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ”**

Επιβλέπων : ΜΙΧΑΛΗΣ ΔΩΡΗΣ

Συντονιστική Επιτροπή : ΤΣΑΜΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ, Καθηγητής
ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, Αναπληρωτής
ΦΙΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Επίκουρος

ΙΟΥΝΙΟΣ 2007

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εισαγωγή
2. Λειτουργία υπεράκτιων εταιρειών - Φορολογικοί παράδεισοι
 - 2.1 Σκοπός και μορφές υπεράκτιων εταιρειών
 - 2.1.1 Υπεράκτιες εταιρείες με χρηματοοικονομικές δραστηριότητες
 - 2.1.2 Υπεράκτιες εταιρείες με λοιπές δραστηριότητες
 - 2.2 Φορολογικοί παράδεισοι
 - 2.2.1 Ευρώπη
 - 2.2.2 Αμερική
 - 2.2.3 Ωκεανία
 - 2.2.4 Αφρική
 - 2.2.5 Ασία
3. Φοροδιαφυγή - Φοροαποφυγή και ξέπλυμα χρήματος μέσω υπεράκτιων εταιρειών
 - 3.1 Εικονικές συναλλαγές με τη βοήθεια offshore εταιρείας.
 - 3.1.1 Μεσολάβηση σε αγορά χρεογράφου μέσω offshore θυγατρικών
 - 3.1.2 Έκδοση εικονικών φορολογικών στοιχείων μέσω offshore εταιρειών
 - 3.1.3 Τριγωνική διακίνηση με εμπορικά και φορολογικά οφέλη μέσω offshore εταιρειών
 - 3.2 Συμβάσεις αποφυγής διπλής φορολογίας
 - 3.3 Φορολογική αντιμετώπιση ακινήτων που ανήκουν σε offshore εταιρείες (Ν.3091/2002)
 - 3.4 Μέτρα κατά της φοροαποφυγής - φοροδιαφυγής από offshore δραστηριότητες στην Ελλάδα (anti-avoidance)
 - 3.5 Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (Ν.2331/1995 με τις τροποποιήσεις που επέφερε ο Ν.3424/2005)
4. Συμπέρασμα
5. Βιβλιογραφία - πηγές

1. Εισαγωγή

Σκοπός της εργασίας είναι να προσπαθήσει να αναλύσει μέρος του πολυσύνθετου φαινομένου, αφενός μεν της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα, δηλαδή της παρά το νόμο αποφυγής των φορολογικών υποχρεώσεων, αφετέρου δε της φοροαποφυγής, της εκμετάλλευσης δηλαδή των νόμιμων "παραθύρων" της φορολογικής νομοθεσίας για τον ίδιο σκοπό, εστιάζοντας στον ρόλο που παίζουν σ' αυτό οι "φορολογικοί παράδεισοι".

Παράλληλα θα εξεταστεί το φαινόμενο που ονομάζεται "ξέπλυμα χρήματος" και το ρόλο που διαδραματίζουν οι φορολογικοί παράδεισοι σ' αυτό. Θα γίνει αναφορά στην έννοια του φορολογικού παραδείσου και στη λειτουργία των υπεράκτιων (offshore) εταιρειών ανά τον κόσμο, καθώς και στις επιπτώσεις που έχει η ύπαρξή τους στα οικονομικά-φορολογικά συστήματα διαφόρων χωρών και ειδικότερα -εν προκειμένω- σε αυτό της Ελλάδας.

Παρακολουθώντας το φαινόμενο των offshore εταιρειών ιστορικά στην Ελλάδα, διαπιστώνει κανείς ότι αυτές συστήνονται εξ αντικειμένου από τον εφοπλιστικό κόσμο και στη συνέχεια περνούν και στους λοιπούς επιχειρηματικούς τομείς. Σήμερα η επέκταση του φαινομένου και ιδιαίτερα με την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και την άνθηση της χρηματιστηριακής αγοράς, έχει διαμορφώσει ένα άλλο πεδίο όπου και ο μικροϊδιοκτήτης της μεσαίας οικονομικής τάξης αναζητεί την ένταξή του σε αυτό το μυστηριώδες καθεστώς, πολλές φορές ακόμα μη γνωρίζοντας καν λεπτομέρειες για τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά του.

Το φαινόμενο των offshore εταιρειών έχει λάβει μεγάλες διαστάσεις που επηρεάζουν ευθέως το εθνικό φορολογικό μας σύστημα. Ασφαλώς δεν είναι Ελληνικό φαινόμενο και δεν επηρεάζει μόνο το δικό μας φορολογικό σύστημα, είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο που στρέφεται κατά των φορολογικών συστημάτων όλων των κρατών, πλην βεβαίως εκείνων που φιλοξενούν, αναπτύσσουν και εκμεταλλεύονται τα προνομιακά αυτά φορολογικά καθεστώτα.

Το καθεστώς των offshore εταιρειών, δεν είναι τίποτα άλλο από μία επινόηση για την αποφυγή της καταβολής φόρων ή μείωσης αυτών. Είναι μία αποκάλυπτη συνταγή του πώς να "φοροαποφεύγετε" που σε άλλες περιπτώσεις εξελίσσεται στο πώς να "φοροδιαφεύγετε" ή πώς να "ξεπλένετε χρήμα". Για το τελευταίο, θα υπάρξει επίσης ιδιαίτερη ανάλυση στην παρούσα εργασία.

Σχετικά με την ανωτέρω συνταγή, το περίεργο είναι πως δεν αποτελεί κατασκεύασμα κάποιων ιδιωτών συμβούλων αλλά δημιούργημα κρατικών οντοτήτων, τις οποίες εν συνεχεία ακολούθησαν οι ιδιώτες με πρωτοπόρο τον χώρο της Ναυτιλίας.

Είναι εντυπωσιακή η διαπίστωση ότι τα περισσότερα κράτη εάν δεν ενθαρρύνουν, δεν αποτρέπουν την ανάπτυξη των πρακτικών φοροδιαφυγής εις βάρος άλλων κρατών.

2. Λειτουργία υπεράκτιων εταιρειών - Φορολογικοί παράδεισοι

2.1 Σκοπός και μορφές υπεράκτιων εταιρειών

Σκοπός των επιχειρήσεων είναι η διαρκής ανάπτυξή τους που τροφοδοτείται από τη συνεχή αύξηση της κερδοφορίας τους. Μόνο που στην περίπτωσή μας, δεν πραγματευόμαστε «θεμιτούς» τρόπους μεγέθυνσης ή συσσώρευσης κεφαλαίου μέσω παραγωγικών επενδύσεων αλλά τους τρόπους που βρίσκει το διεθνές κεφάλαιο, να αυξήσει υπέρμετρα τα κέρδη του μειώνοντας τη φορολογική του επιβάρυνση και να διασφαλίσει την ανωνυμία του για πληθώρα δραστηριοτήτων.

Το βασικό εργαλείο στο περίεργο και σίγουρα προσοδοφόρο «κυνήγι θησαυρού» που εξετάζουμε, δεν είναι άλλο από την offshore ή υπεράκτια ή εξωχώρια εταιρεία. Κατά τη φορολογία εισοδήματος εξωχώρια εταιρεία είναι αυτή που έχει την έδρα της στην αλλοδαπή και με βάση τη νομοθεσία της δραστηριοποιείται αποκλειστικά σε άλλες χώρες απολαμβάνοντας ιδιαίτερα ευνοϊκής φορολογικής μεταχείρισης (άρθρο 31 § 1 του Ν.2238/94). Είναι

δηλαδή μία εταιρεία που έχει μία τυπική έδρα σε έναν από τους φορολογικούς παραδείσους χωρίς η ιδιοκτησία, η διαχείριση, το απασχολούμενο προσωπικό και η εν γένει δραστηριότητά της να συνδέεται καθ' οιονδήποτε τρόπο με την χώρα εγκαταστάσεώς της.

Το ανωτέρω οικονομικό σχήμα, μέσα σε ένα ευρύτερο θεσμοθετημένο ή μη πλαίσιο διεθνούς κίνησης κεφαλαίων και συναλλαγών, καταφέρνει να προσφέρει μία σειρά πλεονεκτημάτων όπως: μεταφορά των κερδών από χώρες με υψηλούς συντελεστές φορολογίας σε χώρες με χαμηλούς έως μηδενικούς, χαμηλούς έως και μηδενικούς έμμεσους φόρους, απαλλαγή από μία σειρά φόρων που συνήθως επιβάλλονται επί των ακινήτων (μεταβιβάσεων), των κληρονομιών και των κινητών αξιών (φόροι τόκων - μερισμάτων). Εκτός όμως των ανωτέρω, επιτυγχάνονται και μία σειρά πλεονεκτημάτων διοικητικής υφής, ιδιαιτέρως σημαντικά, διότι έτσι καθιστούν εφικτό το ξέπλυμα χρήματος. Τέτοια είναι: η άρση κάθε δέσμευσης στην κυκλοφορία συναλλάγματος, το αυστηρότατο τραπεζικό απόρρητο, η απόλυτη ανωνυμία των κατόχων των μετοχών και η ύπαρξη εταιρειών με ένα και μόνον μέτοχο. Επίσης, κάποια παράγωγα πλεονεκτήματα θα μπορούσαν να είναι: η διασφάλιση της περιουσίας από ενδεχόμενους δανειστές, η απόκρυψη περιουσιακών στοιχείων μεταξύ συζύγων, η εύκολη αποφυγή ελέγχων πόθεν έσχες, η εξαίρεση από τις ελεγκτικές διαδικασίες που καθιστούν ευκολότερη τη νομιμοποίηση εσόδων από κάθε μορφής οικονομικές δραστηριότητες.

Όλα τα παραπάνω πλεονεκτήματα, προσελκύουν επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται σε διάφορους κλάδους, δημιουργώντας μεγάλο αριθμό τύπων ή μορφών υπεράκτιων εταιρειών, προκειμένου να εξυπηρετηθούν πιστότερα τα συμφέροντά τους. Η συνοπτική παρουσίαση των βασικών μορφών υπεράκτιων εταιρειών κρίνεται απαραίτητη, προκειμένου να κατανοηθεί ο τρόπος με τον οποίο αυτές ενεργούν. Μεθοδολογικά διακρίθηκαν οι offshore εταιρείες σε δύο ομάδες. Στην ομάδα των εταιρειών

που δραστηριοποιούνται στον χρηματοπιστωτικό τομέα και στις λοιπές εταιρείες (π.χ. ναυτιλιακές).

2.1.1 Υπεράκτιες εταιρείες με χρηματοοικονομικές δραστηριότητες

- Τραπεζικές εταιρείες (Banking Companies)

Οι αντιπροσωπευτικότερες εταιρείες του χρηματοπιστωτικού κλάδου είναι οι τράπεζες. Οι μεγάλες τράπεζες ιδρύουν θυγατρικές ή υποκαταστήματα σε φορολογικούς παραδείσους, αξιοποιώντας τα προνόμια που αυτοί δίνουν. Τα προνόμια που εξασφαλίζουν τα υποκαταστήματα ή οι θυγατρικές τους χρησιμοποιούνται για δικό τους όφελος (μεταφορά κερδών σε αυτές με προφανή φορολογικά οφέλη) και για όφελος των πελατών τους. Με τα οφέλη που εξασφαλίζουν για τους πελάτες τους, καταφέρνουν να διευρύνουν την πελατειακή τους βάση και να προσφέρουν σύνθετα και πιο προσοδοφόρα προϊόντα. Τα προϊόντα αυτά, μπορεί να περιλαμβάνουν ένα πλήθος «ελκυστικών» χαρακτηριστικών όπως: καταβολή τόκων χωρίς παρακράτηση φόρου, εκτέλεση εμβασμάτων ανεξαρτήτως ποσού ή νομισματικής μονάδας, τήρηση αυστηρού τραπεζικού απορρήτου και αδυναμία σε κάποιον ελεγκτικό μηχανισμό να συνδέσει τους τραπεζικούς λογαριασμούς του πελάτη με αυτόν ή με διάφορα ποιοτικά χαρακτηριστικά του (εθνικότητα, είδος δραστηριότητας). Γενικότερα, οι τράπεζες ταξινομούνται σε Α' τάξης, λειτουργούν δηλαδή με την νομοθεσία του υπεράκτιου κέντρου και διενεργούν συναλλαγές στο έδαφος του υπεράκτιου κέντρου και Β' τάξης που δεν διενεργούν συναλλαγές στο έδαφος του υπεράκτιου κέντρου που έχουν συσταθεί και συνήθως δεν διοικούνται ή δεν ανήκουν σε κατοίκους του κέντρου αυτού.

Μέσα σε αυτό το καθεστώς, πολλές τράπεζες άσκησαν ρόλο ενδιάμεσου, σε νομιμοποίηση, αμφίβολης νομιμότητας, χρήματος. Στην κατηγορία αυτή θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε κυρίαρχο το πολιτικό χρήμα, το εμπόριο ναρκωτικών, όπλων, σαρκός και γενικότερα λαθρεμπορίου διαφόρων αγαθών. Οι offshore αυτές δραστηριότητες, επιτυγχάνουν τεράστιους τζίρους.

Σε απάντηση του ανωτέρω προβλήματος, είναι σε διαρκή εξέλιξη μια διεθνής προσπάθεια εποπτείας και ελέγχου των τραπεζών που έχουν καταλήξει να είναι πρακτικά ανεξέλεγκτες και να μην μπορεί καμία κρατική οντότητα να εγγυηθεί για τον τρόπο λειτουργίας τους. Μερικά παραδείγματα χωρών που προσπάθησαν να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα με διάφορα διοικητικά μέτρα όπως αναφέρεται παρακάτω, είναι: α) Η Μ.Βρεταννία που προσπαθεί να επιβάλλει στα κράτη που αποτελούν υπεράκτια κέντρα και είναι μέλη της Βρετανικής κοινοπολιτείας, την υιοθέτηση ενός πιο αξιόπιστου νομικού συστήματος β) Οι Η.Π.Α. που προσπαθούν να διευρύνουν τη διεθνή συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών τους και των αρχών των υπεράκτιων κέντρων. Ως μέσο πίεσης χρησιμοποιούνται και διάφορα διοικητικά μέτρα εναντίων των μητρικών εταιρειών των τραπεζών (από την χώρα έδρα της μητρικής), που δραστηριοποιούνται σε μη «πιστοποιημένα» υπεράκτια κέντρα. (αναλυτική αναφορά στο κεφάλαιο 2.2).

- Εταιρείες συμμετοχών (Holding Companies)

Οι εταιρείες συμμετοχών έχουν ως κύριο περιουσιακό τους στοιχείο ένα επενδυτικό χαρτοφυλάκιο θυγατρικών εταιρειών. Τις συμμετοχές αυτές τις έχουν όχι με σκοπό την μεταπώληση τους, αλλά την καλύτερη οργάνωση και διοίκηση του ομίλου των εταιρειών που ελέγχουν. Στα προφανή φορολογικά οφέλη είναι η ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση τόσο των μερισμάτων που θα προκύψουν, όσο και ενδεχόμενες μεταβιβάσεις μετοχών ή επαναπατρισμός κεφαλαίων και διάφορες συναλλαγματικές πράξεις που μία offshore holding δραστηριότητα συνεπάγεται.

Προσοχή πρέπει να δίνεται στις διεταιρικές συναλλαγές μεταξύ holding και θυγατρικών. Επειδή κάθε διεταιρική συναλλαγή που συνεπάγεται εισόδημα για τη holding, σημαίνει μειωμένη φορολογία σε επίπεδο ομίλου, πρέπει να τυγχάνουν ιδιαίτερης προσοχής για ενδεχόμενη εικονικότητα. Μέσω του μηχανισμού τιμολόγησης διαφόρων υπηρεσιών, όπως υπηρεσίες διοικητικής υποστήριξης και σύναψης δανείων προς τις θυγατρικές (και την απόδοση

αναλογούντων τόκων στη holding), καταφέρνει ο όμιλος να «μεταφέρει» τα κέρδη του στην υπεράκτια μητρική και να τα φορολογεί εκεί. Όσο μεγαλύτερης έκτασης είναι το ανωτέρω φαινόμενο, τόσο μικρότερη είναι η συνολική φορολογική επιβάρυνση σε ενοποιημένη βάση. Η δυσκολία για τις φορολογικές αρχές είναι να διακρίνουν τις συναλλαγές αυτές που οφείλονται σε πραγματικές υπηρεσίες, από αυτές που είναι εικονικές και αποτελούν σημαντική εστία φοροδιαφυγής. Τέτοιες πρακτικές ενθαρρύνουν και οι εκάστοτε νομοθετικές πρωτοβουλίες των κρατών όπως για παράδειγμα της Ελλάδας και η υπαγωγή σε φορολογία μη εισηγμένων μετοχών, η οποία δύναται να αποφευχθεί, με την εισφορά αυτών των μετοχών στην ίδρυση μιας offshore εταιρείας και την εν συνεχεία μεταβίβασή της στον επενδυτή. Ο εν λόγω χειρισμός αν και απλός οδηγεί σε σημαντική υποφορολόγηση.

Ειδικά στην περίπτωση σύναψης εικονικών ή μη δανείων σε εγχώριες εταιρείες δραστηριοποιείται και άλλος πιο ειδικευμένος τύπος offshore εταιρείας. Ο συγκεκριμένος τύπος offshore ονομάζεται εταιρεία παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών (Financial Company). Η διάκριση μεταξύ Financial Companies και Holding Companies είναι ότι η πρώτη δεν έχει σχέση μητρικής θυγατρικής με την εταιρεία που δανειοδοτεί.

- Εταιρείες επενδύσεων (Investments Companies)

Οι εταιρείες επενδυτικών υπηρεσιών, σκοπό έχουν να διαχειριστούν τις αξίες που εύκολα συσσωρεύονται στα υπεράκτια κέντρα. Για να ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη τέτοιων εταιρειών πρέπει να έχουν ληφθεί συγκεκριμένα μέτρα από το υπεράκτιο κέντρο. Στα μέτρα αυτά περιλαμβάνονται κυρίως: η σύναψη συμβάσεων αποφυγής διπλής φορολογίας με τους τόπους προέλευσης των κεφαλαίων, η φορολογική ατέλεια σε ότι αφορά την κατοχή και μεταβίβαση κινητών αξιών ενώ κρίσιμη είναι επίσης, η νομοθεσία περί της διαχείρισης ανωνύμων χρεωγράφων και αξιογράφων.

Τα ανώνυμα χρεώγραφα και αξιόγραφα ανήκουν στον κομιστή, χωρίς να εξετάζεται ή να καταγράφεται η πορεία τους, καθιστώντας έτσι αδύνατο τον

εντοπισμό του κατόχου τους χωρίς τη θέλησή του και ακόμη διακινούνται ελεύθερα, ανεξαρτήτως του τραπεζικού συστήματος. Η μορφή τους είναι φυσική και όχι άυλη έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η ανωνυμία. Οι εταιρείες επενδυτικών υπηρεσιών δραστηριοποιούνται τόσο στη διαχείριση ανωνύμων τίτλων, όσο και στην έκδοσή τους. Οι κυρίαρχοι τύποι κινητών αξιών, είναι τα ομόλογα και οι μετοχές.

Πολλές πολυεθνικές εταιρείες που μέρος του κεφαλαίου τους μπορεί να διαπραγματεύεται σε χρηματιστήρια του εξωτερικού, επιλέγουν να εκδώσουν και ανώνυμες μετοχές προκειμένου να προσελκύσουν κεφάλαια από offshore δραστηριότητες. Τα κεφάλαια αυτά προσπαθείται να αντληθούν και από ένα πλήθος πρόσωπων όπως κράτη, τράπεζες, ασφαλιστικές, λοιπές επιχειρήσεις, μέσω της εκδόσεως ανωνύμων ομολόγων.

2.1.2 Υπεράκτιες εταιρείες με λοιπές δραστηριότητες

- Εταιρείες αδειών - δικαιωμάτων (Licensing Companies)

Μια κατηγορία προϊόντων πνευματικών δικαιωμάτων όπως: εμπορικά σήματα, δικαιώματα χρήσης βιομηχανικής ιδιοκτησίας (ευρεσιτεχνίες, λογισμικά προγράμματα, μέθοδοι παραγωγής, σχεδιασμός προτύπων για προϊόντα ευρείας κατανάλωσης), είναι ιδεώδη για διάθεση από υπεράκτιες εταιρείες. Τα δικαιώματα διατίθενται στον βιομηχανικό και εμπορικό κλάδο με τη μορφή της ενοικίασης έναντι αμοιβής γνωστής ως royalties. Και εδώ υπάρχουν κράτη έτοιμα να προσφέρουν χαμηλή έως και μηδενική φορολογία για τα εισοδήματα από τα δικαιώματα.

Οι μεγάλοι επιχειρηματικοί όμιλοι ξεκίνησαν να χρησιμοποιούν τις offshore εταιρείες ως ιδιοκτήτες και εκμεταλλευτές των πατεντών και των εμπορικών σημάτων τους. Περαιτέρω όμως, στο πλαίσιο της εκμετάλλευσης των offshore εταιρειών και από μεσαία κοινωνικά στρώματα, εντάχθηκε και η σύσταση offshore εταιρειών διαχείρισης δικαιωμάτων από επαγγελματίες, που προβάλλουν την εικόνα τους ως προϊόν. Τέτοιοι επαγγελματίες είναι τραγουδιστές, ηθοποιοί, αθλητές και υψηλόβαθμα στελέχη. Ωστόσο επειδή τα

δικαιώματα είναι άϋλα στοιχεία με εγγενή αδυναμία αντικειμενικής κοστολόγησης, αποτίμησης και τιμολόγησης, είναι πολύ δύσκολος ο εντοπισμός υπερτιμολογήσεων και είναι προφανής ο κίνδυνος εκτεταμένης φοροδιαφυγής μέσω αυτών των συναλλαγών.

- Εμπορικές εταιρείες (Trading Companies)

Οι εμπορικές εταιρείες ασχολούνται με το διεθνές εμπόριο, δραστηριοποιούμενες κυρίως στο χώρο του χονδρεμπορίου (hole sales). Οι offshore trading companies δεν έχουν αποθέματα, ούτε διακινούν τα αγαθά που εμπορεύονται. Συναλλάσσονται κυρίως μέσω τριγωνικών συναλλαγών.

Με τον όρο τριγωνικές συναλλαγές εννοούμε τη λήψη από την offshore απευθείας παραγγελίας από τον πελάτη και την παράδοση των προϊόντων απευθείας από τον κατασκευαστή ή onshore πελάτη. Δηλαδή οι δύο τελικώς συναλλασσόμενοι, δεν έρχονται ποτέ σε άμεση επαφή. Για μεθοδολογικούς λόγους κρίνεται σκόπιμη η εξέταση της τριγωνικής συναλλαγής σε δύο συναλλαγές (πωλήσεις).

Η πρώτη είναι η αγορά των προϊόντων από τον προμηθευτή, όπου γίνεται προσπάθεια όσο το δυνατόν χαμηλότερης τιμολόγησης ώστε να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη μετακίνηση κερδών. Η δεύτερη είναι η πώληση των προϊόντων στον πελάτη που εν αντιθέσει μεθοδεύεται η δυνατόν υψηλότερη τιμολόγηση προϊόντων.

Η εμπορική πολιτική της offshore εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό και από το αντικείμενο των ιδιοκτητών της. Εάν δεν υπάρχει σχέση μητρικής - θυγατρικής με τον προμηθευτή εύλογη είναι η προσπάθεια κτήσης σε χαμηλή τιμή των αγοραζόμενων αγαθών. Σε περίπτωση όμως σχέσης μητρικής- θυγατρικής επιλέγεται να υπάρχει τάση υπερτιμολόγησης. Τέλος η αποφυγή της φυσικής μεταφοράς των προϊόντων από και προς την offshore μειώνει το κόστος της δασμολογικής επιβάρυνσης κατά την εισαγωγή.

- Εταιρίες παροχής διοικητικών υπηρεσιών (Administration Companies)

Η εταιρεία παροχής διοικητικών υπηρεσιών είναι μια προσπάθεια ενός ομίλου επιχειρήσεων, να συγκεντρώσει σε μία offshore εταιρεία όλα τα στοιχεία του κόστους, που αφορούν τη διοίκηση και την οργάνωσή του. Σκοπός του συγκεκριμένου τύπου υπεράκτιας εταιρείας, είναι να δημιουργήσει τις συνθήκες ώστε ο όμιλος που βοηθά, να λειτουργήσει αποτελεσματικά, σύμφωνα με τα διεθνή εταιρικά πρότυπα.

Στην πράξη είναι πολύ δύσκολο να πειστούν οι φορολογικές αρχές από την χώρα έδρας της μητρικής, ότι τα τιμολόγια που εκδίδει η θυγατρική είναι παραγωγικά (και όχι μεταφορά κερδών), ώστε να τα αναγνωρίσουν προς έκπτωση. Πάντως αναγνωρίζονται κάποια έξοδα διοίκησης και οργάνωσης για τις υπεράκτιες εταιρείες συμμετοχών όπως αναφέρεται παραπάνω, αφού πρακτικά δεν υπάρχει συγκεκριμένη κρατική φορολογική νομοθεσία.

- Ναυτιλιακές εταιρείες (Shipping Companies)

Η ποντοπόρος ναυτιλία, είναι ένας κλάδος που από τη φύση του δραστηριοποιείται στο διεθνές περιβάλλον και έχει ιδιαίτερη μεταχείριση από πολλά υπεράκτια κέντρα, ευρέως γνωστά ως «σημαίες ευκαιρίας».

Αντικείμενο των ναυτιλιακών εταιρειών είναι η κατοχή και εκμετάλλευση των πλοίων. Εργασίες των ναυτιλιακών εταιρειών είναι οι αγοραπωλησίες, η ναύλωση και η υποστήριξη των πλοίων που εκτελούν διεθνείς μεταφορές. Η φορολογία των εγγεγραμμένων πλοίων στα μητρώα του υπεράκτιου κέντρου συνήθως συνεπάγεται μία ελάχιστη φορολογική επιβάρυνση ανά κόρο (μέτρο για τη μεταφορική ικανότητα του πλοίου), ανωνυμία του ιδιοκτήτη, αποφυγή μέτρων κατάσχεσης προσωπικών περιουσιακών στοιχείων.

Στις ανωτέρω ελαφρύνσεις προστίθενται και οι διοικητικές διευκολύνσεις, που μπορεί να είναι μεγαλύτερης σημασίας για τη λήψη της απόφασης σχετικά με την επιλογή του τόπου εγκατάστασης της ναυτιλιακής εταιρείας. Οι διοικητικές αυτές διευκολύνσεις συνήθως περιλαμβάνουν: πολύ «ελαστικές» ρυθμίσεις στην ασφαλιστική νομοθεσία των πληρωμάτων, χαλαρή νομοθεσία

σε ότι αφορά τις επιθεωρήσεις πλοίων και την επιλογή σύστασης μη εγκατεστημένης offshore εταιρείας.

- Εμπιστεύματα (Trusts)

Το trust είναι ένα γνήσιο προϊόν της αγγλοσαξονικής έννομης τάξης και χαρακτηρίζεται από την ελευθερία και την ευελιξία του νομικού πολιτισμού της καταγωγής του. Οι ελάχιστοι εμπλεκόμενοι προκειμένου να μπορέσει να λειτουργήσει ένα trust, είναι ο διαθέτης (settlor) που εισφέρει τα κεφάλαια, ο διαχειριστής (trustees) που διαχειρίζεται τα περιουσιακά στοιχεία, ο θεματοφύλακας (custodian) που επιβλέπει τη σωστή τήρηση της νομοθεσίας και των επί μέρους όρων του καταστατικού του trust και ο δικαιούχος (beneficiaries) που είναι ο τελικός αποδέκτης της περιουσίας και των προϊόντων αυτής.

Η περιουσία μπορεί να περιλαμβάνει κάθε είδους κινητές αξίες όπως μετοχές, ασφαλιστικά δικαιώματα, ομολογίες, μετρητά, καθώς και ακίνητα. Τόπος εγκατάστασης του trust θεωρείται ο τόπος εγκατάστασης του διαχειριστή του, γεγονός που δίδει μεγάλη ευελιξία σε περίπτωση μετεγκατάστασής του (σε περίπτωση που αποφασιστεί η σκοπιμότητα της μετεγκατάστασης του trust, αρκεί η παραίτηση του διαχειριστή του και ο ορισμός κάποιου κατοίκου στον νέο επιθυμητό τόπο εγκατάστασης).

Ο διαχειριστής ασκεί πλήρη οικονομικό έλεγχο στα περιουσιακά στοιχεία του trust, εκτός εάν έχουν προβλεφθεί ρητά περιορισμοί στις εξουσίες του, στο συστατικό έγγραφο του trust από τον διαθέτη. Γενικότερα, ο διαχειριστής δεν επιτρέπεται να εκμεταλλεύεται την περιουσία του trust για ίδιο όφελος ή προς όφελος του διαθέτη, αλλά προς όφελος του δικαιούχου εκτός εάν έχουμε την περίπτωση του trust deed (ταυτοπροσωπία δικαιούχου και διαθέτη).

Η χρήση του trust μπορεί να παρέχει μια ισχυρή μορφή ανωνυμίας στον δικαιούχο, μιας και δίδεται η δυνατότητα να εμφανίζεται μόνο ο διαχειριστής ως απόλυτος εκπρόσωπός του. Αυτή η ιδιότητα βοήθησε στο σχηματισμό

μονοπωλίων, αφού χρησιμοποιήθηκε από πολλούς επιχειρηματίες ως εργαλείο «μυστικής» εξαγοράς του ανταγωνισμού, που δεν μπορούσε να αντιμετωπίσει η αντιμονοπωλιακή νομοθεσία. Η ανωτέρω εξέλιξη προκάλεσε τη θεσμοθέτηση, anti-trust νομοθεσίας στις Η.Π.Α., που εμπόδιζε την ανωτέρω πρακτική.

Αναλύοντας τους τρόπους λειτουργίας ενός trust, εύκολα θα μπορέσουν να κατανοηθούν, τόσο η επιχειρηματική σκοπιμότητα που οδηγεί στην υιοθέτησή του, όσο και το γιατί αποτελεί δημοφιλή επιλογή η offshore εκδοχή του. Η δημιουργία ενός offshore trust, πλεονεκτεί όταν ο διαθέτης θέλει να αποκρύψει: τη συμμετοχή του σε μία εταιρεία, τη χρηματοδότηση μιας εταιρείας μέσω δανεισμού από το trust, τις αμοιβές υψηλόβαθμων στελεχών της onshore εταιρείας του, την κατοχή ή τα εισοδήματα από ακίνητα ιδιαιτέρως μεγάλης αξίας.

Εύλογος είναι, ο πονοκέφαλος που προκαλούν τα offshore trust στις ελεγκτικές αρχές κυρίως, των χωρών που είναι εγκατεστημένες οι μητρικές εταιρείες των trust, διότι εμπλέκονται σε πλήθος αμφισβητούμενων συναλλαγών και διαφυγόντων κερδών. Το διεθνές εμπορικό και φορολογικό νομοθετικό πλαίσιο σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί επαρκές, για να αντιμετωπίσει με επιτυχία τις δραστηριότητες των συγκεκριμένων νομικών προσώπων.

- Εταιρείες ασφαλειών (Insurance Companies)

Η offshore εκδοχή των ασφαλιστικών προϊόντων, έρχεται σε συνδυασμό με ένα trust. Αναλυτικότερα, το ασφαλιστικό προϊόν που έχει σχεδιαστεί για να εκμεταλλευτεί την ανωτέρω δυνατότητα χωρίζεται σε δύο μέρη: αυτό που παραμένει για τις ανάγκες διαχείρισης του ασφαλιστικού συμβολαίου στη χώρα αγοράς του και αυτό που μεταφέρεται στο trust για μεγαλύτερες αποδόσεις και ευρύτερα περιθώρια αναζήτησης επενδυτικών ευκαιριών, μέσω της διεθνούς χρηματαγοράς. Για μεγαλύτερη διασφάλιση των

κεφαλαίων ενός τέτοιου trust, συχνά επιλέγεται κάποια διεθνούς ακτινοβολίας τράπεζα, ως θεματοφύλακας του χαρτοφυλακίου.

Ο ορισμός των σχέσεων μεταξύ onshore μητρικής και offshore θυγατρικής, είναι καθοριστικός για ένα τέτοιο εγχείρημα. Η σημασία του συνδυασμού των εταιρειών είναι κρίσιμη, διότι από τη μία πρέπει να διασφαλισθεί η αξιοπιστία και η δυνατότητα χειρισμού του προϊόντος από τον τόπο κατοικίας του πελάτη (μιας onshore εταιρείας) και από την άλλη η αυξημένη απόδοση που εγγυάται ως ένα βαθμό η offshore εταιρεία.

- Εταιρείες υβρίδια

Μία περιφραστική περιγραφή της offshore εταιρείας υβρίδιο, είναι εταιρεία περιορισμένης εγγύησης η οποία έχει εταιρικό κεφάλαιο. Αυτό σημαίνει ότι οι εταίροι δεν είναι υποχρεωμένοι να καταβάλλουν το κεφάλαιο κατά την σύσταση της εταιρείας αλλά δίνουν υπόσχεση να το καταβάλλουν, όταν η εταιρεία το χρειαστεί (προς εξόφληση ληξιπρόθεσμων οφειλών).

Το σημαντικότερο πρόβλημα στην υιοθέτηση αυτού του επιχειρηματικού σχήματος είναι ότι, η μορφή αυτής της offshore ενέχει τον κίνδυνο της ενεργοποίησης της anti avoidance νομοθεσίας. Της νομοθεσίας δηλαδή που θεσμοθετεί μέτρα για τον εντοπισμό και τον κολασμό της φοροδιαφυγής. Για να αποφύγει τον κίνδυνο αυτό η εταιρεία υβρίδιο πρέπει να σχεδιαστεί έτσι ώστε να τηρούνται συγκεκριμένες προδιαγραφές. Στο συστατικό έγγραφο, ευρύτερα γνωστό ως καταστατικό, πρέπει να αναφέρονται ρητά τα πρωτότυπα δικαιώματα (πάνω στην υπάρχουσα περιουσία) και τα δικαιώματα στα ενδεχόμενα κέρδη, πρέπει να ορισθεί ο τρόπος ελέγχου και διοίκησης της εταιρείας καθώς και ο τρόπος λειτουργίας των εγγυήσεων, σε περίπτωση που αυτές χρειαστεί να ενεργοποιηθούν.

Όλα αυτά στην πράξη είναι ρευστά διότι οι εγγυητές επιδιώκουν να χρησιμοποιήσουν τα επενδυόμενα κεφάλαια, ως προσωπικές τους επενδύσεις και όχι στο πλαίσιο ενός κοινού εταιρικού σκοπού. Συνήθως η διανομή δικαιωμάτων, ορίζεται από τα μέλη που έχουν συνεισφέρει στην εταιρεία και

όχι από αυτούς που έχουν εγγυηθεί τα κεφάλαιά της. Άρα η διοίκηση της εταιρείας αν και έχει την ευθύνη των αναγκαίων διαχειριστικών πράξεων για τη λειτουργία της, δεν προτείνει τη διανομή (στις συμβατικές εταιρείες η διοίκηση προτείνει τη διανομή και οι μέτοχοι την εγκρίνουν).

Το υβριδικό μοντέλο έχει εφαρμογή και στα trust, όπου η διοίκηση ασκεί χρέη διαχειριστή και οι εγγυητές-μέλη το ρόλο των τελικών δικαιούχων. Το υβριδικό μοντέλο έχει εφαρμογή και σε άλλες μορφές offshore εταιρειών όπως τις επενδυτικές και τις εμπορικές.

Η υβριδική εταιρεία που ασχολείται κυρίως με επενδυτικές εταιρείες χρησιμοποιεί ένα σχήμα τριών κατηγοριών εμπλεκομένων. Πρώτον, τα μέλη που εισφέρουν κεφάλαιο στην εταιρεία και έχουν δικαίωμα ψήφου για τον ορισμό διοίκησης και ποσοστό επί των κερδών της εταιρείας. Δεύτερον τα μέλη που συμμετέχουν στα κεφάλαια της εταιρείας με τη μορφή εγγύησης, δεν έχουν συμμετοχή στη διαδικασία εκλογής διοίκησης, ενώ έχουν ορισμένο δικαίωμα στη περιουσία της εταιρείας (σε κάθε περίπτωση όμως μετά τη διάλυσή της). Τρίτον η διοίκηση της εταιρείας, που μπορεί να έχει άμεση εξάρτηση από τα μέλη της εταιρείας, ή να λειτουργεί σε ένα πλαίσιο ελευθερίας και ανεξαρτησίας. Εάν προβλέπεται μεγάλος βαθμός ελευθερίας στη διοίκηση της εταιρείας, τα μέλη που εισέφεραν τα κεφάλαιά της «αποζημιώνονται» με προνομιούχες μετοχές (δηλαδή μετοχές με προκαθορισμένη απόδοση).

Η εμπορική (trading) εκδοχή της υβριδικής εταιρείας, θεωρεί επιβεβλημένη την διάκριση μεταξύ της ιδιοκτησίας και της επικαρπίας της περιουσίας της εταιρείας. Για να γίνει κατανοητή η ανωτέρω σχέση, σκόπιμο είναι να αναφερθεί, ότι το συγκεκριμένο εταιρικό σχήμα επιλέγεται συνήθως σε εμπορικές μισθώσεις μεγάλων ακινήτων (εμπορικών κέντρων), όπου οι ιδιοκτήτες του ακινήτου προσδοκούν προσόδους από τη μίσθωση και όχι υπεραξίες από την πώλησή του. Τέλος περιορισμένες αρμοδιότητες που αναφέρονται μόνο στην καθημερινή διαχείριση της εταιρείας, παραχωρούνται στη διοίκηση.

Οι υβριδικές εταιρείες ομοίως σε οποιαδήποτε μορφή τους έχουν δύο σοβαρά μειονεκτήματα. Το ένα είναι η δυσκολία σε ενδεχόμενη μεταβίβαση, μιας και πρέπει να ληφθούν υπόψη και τα επί μέρους δικαιώματα και υποχρεώσεις που είχε αναλάβει το αποχωρούν μέλος. Το άλλο είναι ο κίνδυνος να θεωρηθούν τα έσοδα από εταιρεία υβρίδιο, ως ατομικά έσοδα του μέλους από τις φορολογικές αρχές, με αποτέλεσμα την πρόσθετη φορολογική επιβάρυνση που αυτό συνεπάγεται.

- Δομές αντιπροσώπευσης Nominee

Μια άλλη συνηθισμένη διεθνή πρακτική είναι η χρησιμοποίηση δομής nominee (αντιπροσώπευσης), μιας onshore εταιρείας ως αντιπροσώπου (agent) για μια υπεράκτια εταιρεία (offshore principal). Σε αυτή την περίπτωση, όλες οι συναλλαγές της υπεράκτιας πραγματοποιούνται στο όνομα της onshore εταιρείας με βάση σύμβαση που υπάρχει μεταξύ των δύο. Επίσης υπάρχει μια διαχειριστική αμοιβή (συνήθως ποσοστό επί πωλήσεων) και πληρώνεται από την υπεράκτια στην onshore εταιρεία. Όλα τα εισοδήματα καταχωρούνται και φορολογούνται στην υπεράκτια αφού της ανήκουν, εκτός φυσικά από την προμήθεια της onshore εταιρείας που είναι έξοδό της. Η προμήθεια αυτή φορολογείται ως έσοδο της onshore εταιρείας. Η onshore εταιρεία επωφελείται συμβάσεων αποφυγής διπλής φορολογίας που συνήθως συνάπτουν τα κράτη που εδρεύουν τα υπεράκτια κέντρα με τα κράτη που εδρεύουν οι αντιπρόσωποι (agent) των εταιρειών.

Για να λειτουργήσει το συγκεκριμένο εταιρικό σχήμα, απαιτείται η χρήση τριών τραπεζικών λογαριασμών. Οι λογαριασμοί αυτοί πρέπει να χρησιμοποιούνται διαδοχικά, ο ένας για να λαμβάνει τα έσοδα της onshore εταιρείας, ο δεύτερος για να εκκαθαρίζει τις προμήθειές της onshore και ο τρίτος ο οποίος ανήκει στην offshore και χρησιμοποιείται για να αντληθούν τα έσοδα της. Το εταιρικό σχήμα της nominee αντιπροσώπευσης μπορεί να ξενίζει στην ελληνική πραγματικότητα συνηθίζεται όμως, στον αγγλοσαξονικό κόσμο.

- Εταιρείες περιορισμένης ευθύνης (LLCs)

Πρόκειται για ένα καθαρά αμερικανικό εταιρικό σχήμα, γεγονός που δηλώνεται από την ευελιξία της λειτουργίας του. Οι LLCs έχουν μία σειρά ιδιαίτερα γνωρίσματα όπως: τα κεφάλαια τους δεν προέρχονται από πηγές εντός των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής, μπορούν να λάβουν τη μορφή της μη εγκατεστημένης εταιρείας, δραστηριοποιούνται αποκλειστικά εκτός των ΗΠΑ, δεν έχουν υποχρέωση υποβολής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος ή καταβολής φόρων, ο ελάχιστος αριθμός μελών είναι δύο και είναι δε απαραίτητη η τήρηση λογιστικής οργάνωσης. Οι offshore Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης, όπως και οι onshore προστατεύουν τα μέλη τους από ενδεχόμενες απαιτήσεις στην προσωπική τους περιουσία και τους επιτρέπεται να συμμετέχουν σε συνθετότερα εταιρικά σχήματα όπως οι κοινοπραξίες. Οι Αμερικανικές Εταιρείες LLCs, ιδρύονται σύμφωνα με τους κανονισμούς του Αμερικανικού Internal Revenue Service (IRS), μπορούν να προσφέρουν μία ξεκάθαρη και συχνά καλύτερη λύση από τις άλλες νομικές μορφές εταιρειών και αυτό, διότι συνδυάζουν το πλεονέκτημα της περιορισμένης ευθύνης ως εταιρείες, ενώ ταυτόχρονα φορολογούνται ως συνεταιρισμοί, δηλαδή φορολογούνται οι μέτοχοι και όχι η εταιρεία (pass-thru entity).

2.2 Φορολογικοί «παράδεισοι»

Με την έννοια φορολογικοί παράδεισοι, εννοούμε τις χώρες ή τα κρατίδια που ευνοούν την εγκατάσταση και την εν γένει δραστηριότητα των offshore εταιρειών. Το ευνοϊκό επιχειρηματικό περιβάλλον, δεν συνεπάγεται απαραίτητως φοροαπαλλαγές. Μπορεί δηλαδή να περιληφθούν στην ανωτέρω κατηγορία και κράτη με υψηλή φορολογία και σύνθετους ελεγκτικούς μηχανισμούς, που προσφέρουν όμως ειδικές συνθήκες ανάπτυξης των offshore εταιρειών. Αυτές οι ειδικές συνθήκες μπορεί να οφείλονται σε ιδιαίτερες οικονομικές και πολιτικές συνιστώσες, που καθιστούν το συγκεκριμένο κράτος ξεχωριστό χρηματοοικονομικό κέντρο διεθνούς ακτινοβολίας.

Ένα παράδειγμα διεθνούς χρηματοοικονομικού κέντρου τέτοιας εμβελείας που αναλύεται παρακάτω, είναι το Λουξεμβούργο. Το συγκεκριμένο κράτος επιλέχθηκε ως το διατραπεζικό κέντρο συναλλαγών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ως η πρωτογενής αγορά των ευρωπαϊκών ομολόγων. Εύλογο είναι το ενδιαφέρον των τραπεζών και λοιπών εταιρειών του χρηματοπιστωτικού κλάδου, να ιδρύσουν υποκατάστημα στο Λουξεμβούργο ανεξαρτήτως της φορολογικής μεταχείρισης που θα τύχουν ή των ελεγκτικών μηχανισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Παρά τις εξαιρέσεις αυτές, η συνηθισμένη μορφή του φορολογικού παραδείσου στηρίζεται στη χαμηλή εάν όχι στη μηδενική φορολογία και στις διοικητικές διευκολύνσεις (χαμηλό κόστος λειτουργίας, ελάχιστες και άμεσες διαδικασίες κατά τις εταιρικές μεταβολές). Στη συνέχεια θα γίνει μία παράθεση κάποιων κρατών, που θεωρούνται φορολογικοί παράδεισοι. Τα κράτη που παρατίθενται, αφορούν μόνο μέρος, (μάλλον αντιπροσωπευτικού) των διεθνών οικονομικών κέντρων. Κάποιοι από τους φορολογικούς παραδείσους που δεν αναλύονται παρακάτω αλλά ωστόσο κρίνονται άξιοι αναφοράς είναι: οι Ολλανδικές Αντίλλες, η Δυτική Σαμόα, η Νήσος του Ανθρώπου, η Τζαμάικα, το Τζέρσεϋ, η Νεβάδα, τα Μαουρίσιους, το Ντάλαγουερ και η Νίουε. Τέλος, για λόγους ταξινόμησης κρίνεται σκόπιμη η γεωγραφική (ανά ήπειρο) ταξινόμηση των εξεταζόμενων κρατών. Στην ανάλυση αυτή δίνεται βάρος τόσο στα φορολογικά συστήματα, όσο και στις ελεγκτικές δυνατότητες των χωρών αυτών, ώστε να μπορέσουν να διαχειριστούν την κίνηση των διεθνών κεφαλαίων που φιλοξενούν.

2.2.1 Ευρώπη

- Κύπρος

Η Κύπρος έχει γίνει το σημαντικότερο κέντρο διεθνών υπηρεσιών στη νοτιοανατολική Μεσόγειο. Η Κύπρος έχει προσαρμόσει κατά τέτοιον τρόπο το διοικητικό της σύστημα καθώς και την νομοθεσία της, ώστε να θεωρείται κατάλληλη για κάθε είδους offshore δραστηριότητα. Τον Ιούλιο του 2002 εισήχθη νέα φορολογική νομοθεσία, η οποία τροποποιεί ριζικά το Κυπριακό

φορολογικό σύστημα εξαλείφοντας το διαχωρισμό μεταξύ "υπεράκτιων" και "εγχώριων" εταιρειών με την εισαγωγή ενός ενιαίου φορολογικού συστήματος για όλες τις εταιρείες και διατηρώντας ταυτόχρονα την ανταγωνιστικότητα της Κύπρου, ως κέντρου διεθνών επιχειρήσεων.

Ο νέος φορολογικός νόμος συμμορφώνεται πλήρως με τη δέσμευση της Κυπριακής Δημοκρατίας προς τον ΟΟΣΑ για εξάλειψη επιζήμιων φορολογικών πρακτικών, είναι εναρμονισμένος με τη νομοθετική τάξη της Ε.Ε. και ειδικά με τον Κώδικα Δεοντολογίας και τους Κανονισμούς Κρατικής Βοήθειας της Χώρας. Τα πολλά ευνοϊκά χαρακτηριστικά του νέου φορολογικού συστήματος, σε συνδυασμό με ένα μεγάλο αριθμό συμβάσεων αποφυγής διπλής φορολογίας που βρίσκονται σε ισχύ στην Κύπρο και σε συνάρτηση με την πλήρη αποδοχή της φορολογικής μεταρρύθμισης που προκλήθηκε από τον ΟΟΣΑ και την Ε.Ε., χωρίς αμφιβολία ενδυναμώνουν τη φήμη της Κύπρου ως κέντρου διεθνών δραστηριοτήτων, αφού η φορολογία επί των κερδών των επιχειρήσεων είναι η χαμηλότερη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με συντελεστή 10% και συντελεστή επί των κεφαλαιακών κερδών 20%.

Έναν άλλο φόρο που έφερε η ένταξη της Κύπρου στη Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας. Στην περίπτωση όμως των offshore εταιρειών, δεν επιβάλλεται Φ. Π. Α. στις δραστηριότητές τους αφού αυτές εκτελούνται εκτός Κυπριακού εδάφους και επιπρόσθετα μπορούν να λαμβάνουν επιστροφή Φ.Π.Α. επί των εξόδων που πραγματοποιούν. Πέραν των περιγραφών του γενικότερου πλαισίου φορολογίας των offshore εταιρειών στην Κύπρο, κρίνεται σκόπιμη η ανάλυση του κλάδου των offshore που δραστηριοποιείται περισσότερο στο νησί και αυτός δεν είναι άλλος από τον κλάδο των ναυτιλιακών εταιρειών.

Η μηδενική φορολογία καθώς και η θέση της Κύπρου (η Μεσόγειος είναι η θάλασσα με το μεγαλύτερο μεταφορικό έργο παγκοσμίως) την καθιστούν ιδανική για την εγκατάσταση ναυτιλιακών εταιρειών. Αναλυτικότερα οι φοροαπαλλαγές που προβλέπονται για τις ναυτιλιακές εταιρείες είναι οι εξής: απαλλαγή από φόρο μεταβίβασης πλοίου, απαλλαγή από φόρο μεταβίβασης

από επαχθή ή χαριστική αιτία για τις μετοχές των ναυτιλιακών εταιρειών, απαλλαγή από φόρο εισοδήματος στα πληρώματα των πλοίων που δραστηριοποιούνται σε διεθνή ύδατα, απαλλαγή από φόρο σε κέρδη ή μερίσματα από ναυτιλιακές εταιρείες και απαλλαγή από τέλη χαρτοσήμου στα συμβόλαια μεταβίβασης του πλοίου. Είναι προφανές ότι οι φοροαπαλλαγές προϋποθέτουν, τα πλοία που ανήκουν στην εταιρεία να έχουν Κυπριακή σημαία.

Προκειμένου να αποκτήσει ένα πλοίο την Κυπριακή σημαία, σε οποιονδήποτε τύπο και αν ανήκει, ανεξαρτήτως χωρητικότητας, παλαιότητας από 17 έως 20 έτη, πρέπει να επιθεωρείται από επιθεωρητή του τμήματος Εμπορικής Ναυτιλίας του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων της Κύπρου (τα πλοία παλαιότερα των 20 ετών υπάγονται σε ειδικό καθεστώς επιθεώρησης). Πρέπει ακόμη, άνω του μισού του συνόλου των μετοχών της εταιρείας είτε να ανήκει σε Κύπριους, είτε να ανήκει σε Κυπριακές εταιρείες, είτε να ανήκει σε αλλοδαπές εταιρείες εγγεγραμμένες στο εξωτερικό αλλά ο έλεγχος του διοικητικού συμβουλίου να ανατίθεται σε Κύπριους, ύστερα από ειδική κρατική έγκριση.

- Λουξεμβούργο

Το Λουξεμβούργο είναι ένα μικρό κράτος στα Γαλλο-Γερμανικά σύνορα και πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Λουξεμβούργο έχει εξελιχθεί σε οικονομικό κέντρο παγκόσμιου σημασίας, διότι έχει ορισθεί ως το κέντρο διαπραγμάτευσης των Ευρωπαϊκών ομολόγων και το Ευρωπαϊκό διατραπεζικό κέντρο συναλλαγών. Αποτέλεσμα είναι η ανάπτυξη στην επικράτεια του, πολύ μεγάλου αριθμού τραπεζών και εταιρειών που δραστηριοποιούνται στον χρηματοοικονομικό τομέα.

Από την ανωτέρω περιγραφή, είναι προφανές ότι δεν θα ήταν δυνατό να αναλυθεί πλήρως, το σύνθετο επιχειρηματικό περιβάλλον ενός διεθνούς οικονομικού κέντρου τέτοιας σημασίας. Για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας, κρίθηκε σκόπιμη μία συνοπτική περιγραφή του φορολογικού

συστήματος που διέπει το Λουξεμβούργο. Στη φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων, βασικός φορολογικός συντελεστής ορίζεται στο 37,5%, μέρος του οποίου καλύπτει αυτοδιοικητικές ανάγκες (10% δημοτικοί φόροι και 4% στο ταμείο ανεργίας). Σε αυτόν προστίθεται φόρος 0,5% επί των ιδίων κεφαλαίων, ως φόρος καθαρής περιουσίας. Παρόλ' αυτά, σε προνομιακό καθεστώς βρίσκονται οι εταιρείες συμμετοχών.

Συγκεκριμένα οι holdings δεν υπόκεινται σε φορολογία εισοδήματος (η απαλλαγή ισχύει και για τις υπεραξίες από τις μεταβιβάσεις μετοχών). Δύο όμως φόροι που βαρύνουν τις εταιρείες συμμετοχών είναι ο φόρος συγκέντρωσης κεφαλαίου 1% εφάπαξ καταβαλλόμενος κατά τη σύστασή τους καθώς και ο ετήσιος φόρος κεφαλαίου 0,2% επί του καταβεβλημένου κεφαλαίου.

- Ελβετία

Η Ελβετία είναι ένα κράτος που είναι παγκοσμίως γνωστό, για το ισχυρό και ευέλικτο τραπεζικό του σύστημα. Εξ' αιτίας του γεγονότος αυτού κρίνεται σκόπιμο να αναλυθεί περισσότερο το φορολογικό της σύστημα.

Αναλυτικότερα, ο συντελεστής φορολογίας του εισοδήματος προκύπτει κλιμακωτά από τη σχέση μεταξύ ιδίων κεφαλαίων και κερδών, και κυμαίνεται από 3,63% έως 9,8%. Ο φόρος με τον ανωτέρω συντελεστή αποτελεί ομοσπονδιακό φόρο, χωρίς εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης. Για να εξαντληθεί η φορολογική υποχρέωση πρέπει να πληρωθεί και ο φόρος που επιβάλλεται από τα καντόνια και κυμαίνεται από 17% έως 35%. Στις φορολογικές υποχρεώσεις των εταιρειών πρέπει να προστεθεί και η φορολογία κεφαλαίου στα ίδια κεφάλαια, με συντελεστή ομοσπονδιακό και καντονιών 0,8 και 0,3 έως 1% αντίστοιχα.

Στους έμμεσους φόρους, επιβάλλεται Φ.Π.Α. στις παραδόσεις αγαθών και την παροχή υπηρεσιών, με δύο συντελεστές, 6,5% και 2% αντίστοιχα. Ακολουθούν και άλλοι φόροι, όπως φόροι κληρονομιάς, φόροι μερισμάτων, φόροι ακινήτων και τέλη χαρτοσήμου.

Οι μόνες εταιρείες που απολαμβάνουν τα προνόμια του μηδενικού συντελεστή φορολογίας, είναι μία ειδική κατηγορία επιχειρήσεων (domiciliary) εάν το εισόδημά τους προέρχεται αποκλειστικά από μερίσματα εκ συμμετοχών αλλοδαπής. Για να επιτύχουν τη φοροαπαλλαγή οι εταιρείες, πρέπει να τηρούν τις εξής προϋποθέσεις: να διοικούνται από την αλλοδαπή, να έχουν ένα εγγεγραμμένο γραφείο σε ένα καντόνι και ορισμένο τοπικό αντιπρόσωπο, να μην έχουν άλλα γραφεία στην Ελβετία και να δραστηριοποιούνται μόνο στην αλλοδαπή, υπό την έννοια του τόπου άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητάς τους.

- Ιρλανδία

Η Ιρλανδία είναι μία ευρωπαϊκή χώρα και πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ιρλανδία στηρίζει μεγάλο μέρος της ανάπτυξής της στην προσέλκυση ξένων επενδύσεων. Η χώρα αυτή, έχει ορίσει δύο ζώνες χαμηλής φορολογίας. Η σημαντικότερη ζώνη χαμηλής φορολογίας είναι του Δουβλίνου, που αποτελεί και υπεράκτιο διεθνές κέντρο. Η δεύτερη είναι η ζώνη του Shannon που είναι τοπικής κυρίως σημασίας.

Η ιδιαιτερότητα της Ιρλανδίας είναι ότι, μέσω των επιχειρηματικών κινήτρων προσπάθησε να περιορίσει οικονομικά φαινόμενα με κοινωνικές επιπτώσεις, όπως αυτό της ανεργίας. Γι' αυτό θα δούμε μειωμένους συντελεστές εισοδήματος της τάξης του 10% στα μη διανεμόμενα κέρδη των επιχειρήσεων. Πολλές διεθνείς τράπεζες δραστηριοποιούνται στην χώρα ενώ οι σύγχρονες υποδομές και η υψηλή ποιότητα του τομέα των υπηρεσιών, οδήγησαν πολλές πολυεθνικές εταιρείες ιδίως των Ηνωμένων Πολιτειών να εγκαταστήσουν το ευρωπαϊκό κέντρο δραστηριοτήτων τους σε αυτήν.

Εκτός των εταιρειών, ευνοϊκή και ιδιαίτερα ευέλικτη είναι και η νομοθεσία για τα trusts. Κύρια ώθηση έδωσε ο Ιρλανδικός νόμος για τα trust που περιόρισε τις εξουσίες του διαχειριστή και τον υποχρεώνει πλέον, να διαχειρίζεται την περιουσία σύμφωνα με της οδηγίες του διαθέτη. Μία ακόμη σημαντική καινοτομία είναι το «εξπρές» trust. Το «εξπρές» trust χωρίζεται σε

απλό, όπου ο δικαιούχος έχει την απόλυτη εξουσία έναντι του διαχειριστή και το διακριτικής ευχέρειας, που επιβάλλει να ορίζονται οι σχέσεις μεταξύ του διαθέτη και του διαχειριστή μέσω του συστατικού εγγράφου. Τα καθήκοντα του διαχειριστή πρέπει να ορίζονται ρητώς στις παρακάτω εξουσίες: τον τρόπο τήρησης των λογαριασμών, τον τρόπο διανομής των εισοδημάτων του trust και τον τρόπο αξιοποίησης της περιουσίας του.

Πέραν του ανεπτυγμένου νομοθετικού πλαισίου, σκόπιμο είναι να αναλυθεί και το φορολογικό περιβάλλον. Ο συντελεστής φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων είναι 12,5%, συντελεστής 25% στο διανεμόμενο εισόδημα από κεφαλαιακά κέρδη και 20% στο αδιανεμήτο εισόδημα από κεφαλαιακά κέρδη. Επίσης επιβάλλεται Φ.Π.Α. με συντελεστή από 0-20%. Το trust φορολογείται με συντελεστή 6% επί της περιουσίας του και με ένα πρόσθετο ετήσιο 1 % επί της περιουσίας του, που αποδίδεται όμως κατά τη λήξη του.

Όσον αφορά τις ελεγκτικές διαδικασίες, έχει συσταθεί ειδικό τμήμα της Ιρλανδικής Αστυνομίας γνωστό ως Ομάδα Ελέγχου Ξεπλύματος Χρήματος, το δε τραπεζικό απόρρητο αίρεται μετά από δικαστική έγκριση και ο λογιστικός έλεγχος των εταιρειών έχει ανατεθεί σε πιστοποιημένους ορκωτούς λογιστές.

Η Ιρλανδία μέσω της θέσπισης όλων αυτών των νόμων κατόρθωσε να δημιουργήσει ένα σύγχρονο επιχειρηματικό περιβάλλον και να βρει τα αναγκαία διεθνή κεφάλαια προκειμένου να στηρίξει την ανάπτυξή της και να δημιουργήσει το δικό της οικονομικό «θαύμα».

- Μονακό

Το πριγκιπάτο του Μονακό είναι από τα παλαιότερα και πλέον δημοφιλή διεθνή οικονομικά κέντρα. Το Μονακό έχει έντονη διοικητική εξάρτηση από τις Γαλλικές αρχές, ιδίως από την Γαλλική Κεντρική Τράπεζα, γεγονός που αυξάνει τους ελέγχους και μειώνει την «αυστηρότητα» του τραπεζικού απορρήτου αντίστοιχα. Οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε αυτό, αντιμετωπίζουν πέραν του τραπεζικού συστήματος και της γραφειοκρατίας και αυξημένη φορολογική επιβάρυνση.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι ο συντελεστής φορολογίας των κερδών των νομικών προσώπων είναι 35%. Ο συντελεστής αυτός δύναται να μειωθεί σε 25%, εάν το αντικείμενο της επιχείρησης είναι εμπορικό ή βιομηχανικό και σημαντικό ποσοστό του τζίρου της προέρχεται από εμπορικές δραστηριότητες που εκτελούνται στην αλλοδαπή. Άλλος φόρος που επιβάλλεται, είναι στην απόκτηση περιουσιακών στοιχείων από χαριστική αιτία (δωρεά, κληρονομιά) με συντελεστή 16%. Τέλος στο πριγκιπάτο εφαρμόζεται ο τελωνειακός κώδικας και ο Φ.Π.Α. που ισχύει στη Γαλλική επικράτεια.

Παρόλα αυτά επιφυλάσσονται και φοροαπαλλαγές όπως: οι επιχειρήσεις που έχουν την έδρα τους εκεί και δραστηριοποιούνται στην αλλοδαπή δεν υπόκεινται σε φόρο εισοδήματος εκτός εάν θεωρηθεί ότι ανταγωνίζονται τις εγχώριες. Μία άλλη δημοφιλής επιλογή, που οδηγεί σε απαλλαγή από τη φορολογική υποχρέωση είναι αυτή του ξένου trust διοικούμενο στο πριγκιπάτο και μη εγκατεστημένου εκεί. Σε αυτό το σχήμα το trust ιδρύεται και εγγράφεται σε άλλο διεθνές κέντρο (στη Λιβερία λ.χ.) και διοικείται από το Μονακό. Σύμφωνα με το νόμο του Μονακό ο φόρος οφείλεται στη χώρα που είναι εγγεγραμμένο, (στη περίπτωση της Λιβερίας είναι μηδενικός). Το συγκεκριμένο σχήμα, είναι δημοφιλές διότι εξασφαλίζεται φορολογική απαλλαγή από τη μία και χρήση των υψηλού επιπέδου υπηρεσιών, στο κοσμοπολίτικο περιβάλλον του Μονακό.

- Μάλτα

Η Μάλτα είναι το κεντρικό νησί της Μεσογείου. Οι Αρχές του νησιού έχουν θεσπίσει μία σειρά ευνοϊκών μέτρων, προκειμένου να προσελκύσουν ξένες επενδύσεις. Στη δέσμη μέτρων προσέλκυσης ξένων επενδύσεων θα μπορούσαν να ενταχθούν, η δεκαετής φοροαπαλλαγή για βιομηχανίες με έντονη εξαγωγική δραστηριότητα (άνω του 95% του συνολικού κύκλου εργασιών), σταθερό χρηματοοικονομικό περιβάλλον, ανυπαρξία συναλλαγματικών ελέγχων, απαλλαγή από φόρους κληρονομιάς και τελωνειακούς δασμούς.

Στις διοικητικές διευκολύνσεις που προβλέπονται, θα πρέπει να περιλάβουμε και το αυστηρό τραπεζικό απόρρητο καθώς και την ελεύθερη και αφορολόγητη συσσώρευση κεφαλαίου από το εξωτερικό (επαναπατρισμός).

Άλλος προνομιούχος κλάδος των offshore εταιρειών που δραστηριοποιούνται στη Μάλτα, είναι αυτός των Ναυτιλιακών Εταιρειών. Στις Ναυτιλιακές Εταιρείες δίδεται φορολογική απαλλαγή για την ιδιοκτησία και εκμετάλλευση των πλοίων, που βρίσκονται υπό την σημαία της.

- Λιχτενστάιν

Το Λιχτενστάιν βρίσκεται ανάμεσα στα Ελβετο-Αυστριακά σύνορα. Χάρη στην ευέλικτη νομοθεσία του, το αυστηρό τραπεζικό σύστημα και την ειδική του σχέση με την Ελβετία, έχει αναγνωριστεί ως κατάλληλος τόπος για την ανάπτυξη offshore εταιρειών. Ευνοούνται, όλων των ειδών οι υπεράκτιες εταιρείες, τόσο αυτές που συστήνονται με εμπορικό σκοπό όσο και αυτές που συστήνονται ως κελύφη περιουσιακών στοιχείων (συνήθως ακινήτων). Το ευνοϊκό αυτό κλίμα έχει ως ακρογωνιαίο λίθο του, το ιδιαίτερος ελκυστικό φορολογικό σύστημα του Λιχτενστάιν.

Το φορολογικό καθεστώς κατ' αρχήν περιλαμβάνει φόρο κεφαλαίου με συντελεστή 0,02% επί των ιδίων κεφαλαίων της offshore εταιρείας. Τα κέρδη των εταιρειών επίσης φορολογούνται με ένα σύνθετο τρόπο. Αναλυτικότερα, ο συντελεστής φορολογίας εισοδήματος των νομικών προσώπων, προκύπτει από το ήμισυ του πηλίκου των καθαρών κερδών προς το καταβεβλημένο μετοχικό κεφάλαιο και κυμαίνεται από 7,5% έως 15%.

Στους εμμέσους φόρους, το κρατίδιο επιβάλλει Φ.Π.Α. με μικρό και μεγάλο συντελεστή 2% και 6% αντίστοιχα. Μία σειρά άλλων φορολογικών υποχρεώσεων είναι: φόροι στην πώληση χρεογράφων 0,15% έως 0,30% και τελωνειακά τέλη παρόμοια με τα ελβετικά.

Εξαιρετικά προνόμια έχουν εξασφαλιστεί για τις εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου (holding) που είναι εγκατεστημένες στο Λιχτενστάιν. Ειδικότερα, δεν επιβάλλεται φόρος εισοδήματος και η μόνη φορολογική επιβάρυνση είναι φόρος επί του ενεργητικού της εταιρείας από 0,05% έως 0,1% ετησίως.

Τέλος, στο Λιχτενστάιν υπάρχει αξιόλογος φοροελεγκτικός μηχανισμός που ελέγχει τα υποχρεωτικώς τηρούμενα βιβλία και την ακρίβεια των δηλώσεων. Οι ελεγκτικοί μηχανισμοί, περιλαμβάνουν περιορισμένη εποπτεία του συστήματος συναλλαγών και τραπεζών, δομημένη πάνω στα ελβετικά πρότυπα.

- Ανδόρα

Η Ανδόρα είναι ένα πριγκιπάτο στα Γαλλο-Ισπανικά σύνορα. Το πριγκιπάτο έχει τη δυνατότητα να προσφέρει μία σειρά πλεονεκτημάτων στους επενδυτές που θα επιλέξουν να δραστηριοποιηθούν σε αυτό. Τα κυριότερα αφορούν τις ξένες ασφαλιστικές εταιρείες, που ανοίγοντας υποκαταστήματα εκεί, απαλλάσσονται από παντός είδους φόρους που αφορούν τα εισοδήματά τους. Ευνοημένες είναι και οι εγκατεστημένες σε αυτό υπεράκτιες εταιρείες ιδιοκτησίας ακινήτων, που υπόκεινται σε ένα χαμηλό πάγιο τέλος.

Σε γενικότερες γραμμές η φορολογία στην Ανδόρα θεωρείται ιδιαίτερως ευνοϊκή και από το γεγονός ότι, όλη η επικράτειά της θεωρείται αφορολόγητη ζώνη (duty free) και δεν έχει εφαρμογή ο φόρος προστιθέμενης αξίας. Σημαντικές διευκολύνσεις στους υπεράκτιους επενδυτές, δίνονται και μέσω της αυξημένης προστασίας που παρέχεται από το τοπικό τραπεζικό σύστημα σε συνδυασμό με το υψηλό επίπεδο υπηρεσιών που προσφέρουν αυτές.

- Γιβραλτάρ

Το Γιβραλτάρ είναι η πύλη της Μεσογείου προς τον Ατλαντικό Ωκεανό. Το κρατίδιο αυτό εξαρτάται από τη Μ.Βρετανία. Η νομοθεσία του Γιβραλτάρ προβλέπει τέσσερις τύπους εταιρειών: την εταιρεία περιορισμένης ευθύνης

μετοχική, την εταιρεία περιορισμένης ευθύνης εγγύησης με μετοχικό κεφάλαιο, την εταιρεία περιορισμένης ευθύνης εγγύησης χωρίς μετοχικό κεφάλαιο, εταιρεία χωρίς περιορισμούς με ή χωρίς μετοχικό κεφάλαιο. Η φορολογία των κερδών των εταιρειών αυτών γίνεται με συντελεστή 35%.

Ωστόσο φορολογικά προνόμια επιφυλάσσονται για μη εγκατεστημένες εταιρείες του Γιβραλτάρ. Αυτές διακρίνονται σε μη εγκατεστημένες, εξαιρούμενες και προνομιακές. Οι μη εγκατεστημένες εταιρείες διοικούνται ελέγχονται και δραστηριοποιούνται εκτός Γιβραλτάρ και είναι αφορολόγητες ως προς το εισόδημα τους. Οι εξαιρούμενες εταιρείες δραστηριοποιούνται εκτός Γιβραλτάρ αλλά διοικούνται, ελέγχονται εντός των ορίων του και είναι αφορολόγητες ως προς το εισόδημά τους. Οι προνομιακές, είναι εταιρείες που οι αρχές του Γιβραλτάρ έχουν παραχωρήσει ειδικά προνόμια και είναι αφορολόγητες ως προς το εισόδημα τους.

2.2.2 Αμερική

- Παναμάς

Ο Παναμάς αποτελεί ένα παραδοσιακό προορισμό χρημάτων και επενδύσεων των εταιρειών που εξετάζονται από αυτή την εργασία. Ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, που καθιστά τον Παναμά ελκυστικό για offshore δραστηριότητες, είναι η μεγάλη διευκόλυνση στη διακίνηση των κεφαλαίων σε διεθνές επίπεδο.

Οι συναλλαγματικοί έλεγχοι και οι νομισματικοί περιορισμοί είναι ανύπαρκτοι, λόγω της απουσίας κεντρικής τράπεζας. Η κατάθεση κεφαλαίων είναι ελεύθερη, δεν υπάρχουν περιορισμοί στη διακίνηση των funds και το τραπεζικό απόρρητο είναι απόλυτο. Ειδικά για το τραπεζικό απόρρητο ο όρος «απόλυτο» αποδίδεται, διότι για να δοθούν από την οικεία τράπεζα, στοιχεία για την ταυτότητα ή για την κίνηση των λογαριασμών ενός δικαιούχου, πρέπει να υπάρξει απόφαση από το ανώτατο δικαστήριο του Παναμά και μόνο για τις αποδεδειγμένες περιπτώσεις ξεπλύματος χρήματος από διακίνηση ναρκωτικών.

Η παναμέζικη έννομη τάξη δε κάνει διάκριση μεταξύ εγχώριων και υπεράκτιων εταιρειών. Μοναδικό προνόμιο για τις εγχώριες εταιρείες είναι η αποκλειστική ενασχόληση με τον κλάδο του λιανικού εμπορίου. Οι διευκολύνσεις των υπεράκτιων εταιρειών συνεχίζονται: επιτρέπονται οι μετοχές να είναι στον κομιστή, δεν είναι απαραίτητη η ολοσχερής διασπορά των μετοχών (ή ποσοστό αυτών) για την έναρξη λειτουργίας της επιχείρησης, δεν υπάρχουν περιορισμοί στην εθνικότητα των μετόχων, δεν υπάρχει υποχρέωση για τους διευθυντές, υπαλλήλους και μετόχους να κατοικούν στον Παναμά. Στον αντίποδα, οι υποχρεώσεις της εταιρείας είναι η ύπαρξη ενός πράκτορα δικηγόρου Παναμά ως νόμιμου εκπρόσωπου, υπάρχει όμως υποχρέωση τήρησης βιβλίων τα οποία απεικονίζουν τη περιουσιακή κατάσταση και τη μεταβολή αυτής, χωρίς βέβαια να προβλέπεται κάποιου είδους έλεγχος αυτών.

Πέραν των διοικητικών πλεονεκτημάτων που αναφέρθηκαν ανωτέρω, η βαρύτητα στην επιλογή μίας χώρας, για εγκατάσταση μιας offshore, είναι αυτή του φορολογικού περιβάλλοντος. Στην περίπτωση του Παναμά, οι αρχές του είναι αυτές που έχουν δημιουργήσει μία ελεύθερη εμπορική ζώνη συναλλαγών, με ξεχωριστά φορολογικά προνόμια, όπως: μηδενική φορολογική επιβάρυνση στις επενδύσεις κεφαλαίου, δεν υπάρχουν επιβαρύνσεις ή τέλη από τοπικές αρχές (δήμος), δεν υπάρχει φόρος κατανάλωσης ή άλλοι φόροι στα φορτία με προορισμό τη ζώνη, δεν υπάρχει φόρος επί των κερδών εάν αυτά γίνουν αποθεματικά για δύο χρόνια και τέλος υπάρχει μία μικρή φορολογική επιβάρυνση της τάξεως του 2,5-8,5% στα κέρδη των offshores.

Όσον αφορά τα trusts που είναι εγκατεστημένα στο Παναμά ισχύουν τα εξής: ο διαθέτης πρέπει να ορίσει συγκεκριμένη διάρκεια του trust, η περιουσία του trust είναι ξεχωριστή από αυτή του διαχειριστή (δεν θίγεται η περιουσία του διαχειριστή σε ενδεχόμενη αστική ευθύνη), ο δε συντελεστής της φορολογίας εισοδήματος για αποκτηθέντα κέρδη εντός της ελεύθερης ζώνης είναι 15% και εκτός 30%. Κατά κανόνα τα εμπιστεύματα δημιουργούνται και λειτουργούν σύμφωνα με τη νομοθεσία του Παναμά, υπάρχει όμως η δυνατότητα να είναι

υποκείμενα ξένου νόμου εάν αυτό ορίζεται στο καταστατικό τους. Στην περίπτωση αυτή το trust απαλλάσσεται της φορολογίας εισοδήματος. Για να συμβεί αυτό όμως, πρέπει να πληροί κάποιες προϋποθέσεις όπως: η ακίνητη περιουσία του να βρίσκεται στο εξωτερικό και γενικά τα περιουσιακά του στοιχεία να προέρχονται από πηγές του εξωτερικού.

Γενικά, σύμφωνα με την φορολογία εισοδήματος του Παναμά, οι πωλήσεις που πραγματοποιούνται από γραφεία εγκατεστημένα σε αυτόν, απαλλάσσονται του φόρου, εάν τα τιμολογούμενα είδη δεν αγγίζουν οποιοδήποτε σημείο της επικράτειας του Παναμά. Η παραπάνω δυνατότητα έχει δώσει τη δυνατότητα δραστηριοποίησης μιας πλειάδας offshore επιχειρήσεων διαφόρων κλάδων. Στους κλάδους αυτούς περιλαμβάνονται ιδίως, ναυτιλιακές, εμπορικές καθώς και εταιρείες συμμετοχών και διαχείρισης χαρτοφυλακίου. Στον Παναμά κυρίως λόγω των ευνοϊκών συνθηκών που επιφυλάσσει στις ναυτιλιακές εταιρείες, δραστηριοποιούνται και πολλές εταιρείες ελληνικών συμφερόντων.

- Νησιά Καϋμάν

Τα νησιά Καϋμάν αποτελούν ένα σύμπλεγμα της Καραϊβικής υπό Βρετανική εποπτεία. Παρά το μικρό μέγεθός τους, στο έδαφός τους δραστηριοποιούνται πάνω από 500 τράπεζες, με τις μεγαλύτερες διεθνείς τράπεζες του κόσμου να έχουν ένα υποκατάστημα εδώ. Οι ασφαλιστικές εταιρείες επίσης, επιλέγουν να δραστηριοποιούνται στα Cayman Islands, στον τομέα των αντασφαλίσεων. Ένας τρίτος κλάδος που αναπτύσσεται είναι αυτός των Ναυτιλιακών Εταιρειών.

Ο λόγος που τα νησιά αυτά επιλέγονται από τόσες επιχειρήσεις, είναι η μικρή απόσταση από τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και η άριστη οργάνωση των κρατικών υπηρεσιών που έχουν δομηθεί με βρετανικά πρότυπα. Όλα αυτά συμπληρώνονται με πολύ συχνές αεροπορικές συγκοινωνίες και φυσικά ένα πολύ ευνοϊκό φορολογικό πλαίσιο.

Πιο συγκεκριμένα, η φορολογική επιβάρυνση είναι μηδενική για τα καθαρά εισοδήματα των φυσικών, νομικών προσώπων και τη φορολογία κεφαλαίου. Τα δημόσια έσοδα τροφοδοτούνται κυρίως από χαμηλούς έμμεσους φόρους που επιβάλλονται σε μία σειρά συναλλαγών όπως: εισαγωγές, διαμονή στα ξενοδοχεία, αναχωρήσεις, αυτοκίνητα. Στις μη εγκατεστημένες εταιρείες, επιβάλλονται ετήσια τέλη σύστασης και διατήρησης αναλόγως των κεφαλαίων τους.

Στον ελεγκτικό τομέα, το νομοθετικό πλαίσιο των Cayman Islands δίνει αυξημένες αρμοδιότητες στο Ανώτατο Δικαστήριο να επιβάλλει διαταγές κατάσχεσης και την εκτέλεση διαφόρων αποφάσεων, που έχουν εκδοθεί στο εξωτερικό και αφορούν στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.

- Αρούμπα

Η Αρούμπα είναι νησί της Καραϊβικής υπό Ολλανδική εποπτεία. Στην Αρούμπα μπορούν να δραστηριοποιούνται κυρίως εταιρείες διεθνών δραστηριοτήτων I.B.C. (International Business Companies) που απολαμβάνουν πλήρη απαλλαγή από τη φορολογία.

- Μπαχάμες

Οι Μπαχάμες αποτελούν ένα σύμπλεγμα νησιών στην Καραϊβική, υπό Βρετανική εποπτεία. Για την εγκατάσταση υπεράκτιων εταιρειών σε διαφόρους κλάδους όπως Τραπεζικός, Ασφαλιστικός και Εμπιστεύματα (Trusts), απαιτείται άδεια από τις τοπικές αρχές, χωρίς αυτό να σημαίνει γραφειοκρατία ή ανυπαρξία προνομίων. Ειδικά για τα εμπιστεύματα, δεν υπάρχει κανένας χρονικός περιορισμός για την περίοδο συσώρευσης εισοδήματος. Αποτέλεσμα αυτής της πρακτικής, είναι να δραστηριοποιούνται και να διοικούνται μεγάλες εταιρείες (Trust Funds).

Είναι γεγονός, ότι οι αρχές στις Μπαχάμες έχουν θεσπίσει μία σειρά υποχρεώσεων για τις εγκαταστημένες σε αυτές offshore εταιρείες. Οι υποχρεώσεις αυτές, περιλαμβάνουν τον ορισμό επιθεωρητή οικονομικών

υποθέσεων. Ο επιθεωρητής αυτός επιμελείται τη σωστή λειτουργία της επένδυσης, χορηγεί την άδεια λειτουργίας, και ασκεί έλεγχο σε ετήσια βάση. Άλλες δευτερεύουσες υποχρεώσεις θα μπορούσαν να θεωρηθούν, η ετήσια γενική συνέλευση και θέσπιση ενός ελάχιστου κόστους έκδοσης αδείας σύστασης και διατήρησης αυτής.

Όλες αυτές οι υποχρεώσεις, αποτελούν ελάχιστο τίμημα για τα προνόμια που δίδονται στις Μπαχάμες για τη δραστηριότητα των υπεράκτιων εταιρειών. Τα προνόμια αυτά είναι η απουσία φόρου προστιθεμένης αξίας, φόρου εισοδήματος και φορολογίας κεφαλαίου (φόρου συγκέντρωσης κεφαλαίων, φόρου μεταβιβάσεων από επαχθή ή χαριστική αιτία).

- Μπαρμπέιντος

Ένα ακόμη νησί της Καραϊβικής μέλος της Βρετανικής Κοινοπολιτείας, είναι το Μπαρμπέιντος. Το Μπαρμπέιντος προσπαθεί να προωθήσει και να ενθαρρύνει τις offshore δραστηριότητες με μια δέσμη διευκολύνσεων. Αυτές περιλαμβάνουν απαλλαγή φορολογίας στα κέρδη κεφαλαίου, στις μεταβιβάσεις μετοχών, στις μεταβιβάσεις και κατοχή την ακινήτων, μειωμένη φορολογία στα κέρδη των εταιρειών (ιδίως των Εταιρειών Διεθνών Δραστηριοτήτων που είναι 1,5%-2,5%) καθώς και στο 35% των φόρων των εισοδημάτων των εργαζομένων σε αυτές. Περιλαμβάνουν ακόμη αδασμολόγητη εισαγωγή πρώτων υλών και μηχανημάτων και απαλλαγή λογιστικών ελέγχων για εταιρείες με ενεργητικό ή έσοδα άνω του 1.000.000 Barbados Dollars (τοπικό νόμισμα).

Σημαντικές θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν και μια σειρά διοικητικών διευκολύνσεων όπως: μόνο ονομαστικές μετοχές επιτρέπονται, επιτρέπεται η ύπαρξη εταιρειών με ένα μέτοχο, χαμηλό κόστος σύστασης και διατήρησης της αδείας της offshore, και ταχύτητα στις διαδικασίες έναρξης. Το συγκεκριμένο νησί έχει συγκριτικό πλεονέκτημα στα εμπιστεύματα διότι το συστατικό τους έγγραφο δεν καταχωρείται και υπάρχει φορολογική ατέλεια για δικαιούχους και διαθέτες μη εγκατεστημένους εκεί.

- Βερμούδες

Οι Βερμούδες είναι νησί του Ατλαντικού, μέλος της Βρετανικής Κοινοπολιτείας. Αποτελούν και αυτές φορολογικό παράδεισο μιας και οι εγκατεστημένες σε αυτήν offshore εταιρείες απολαμβάνουν μηδενικούς φόρους εισοδήματος, φόρους κεφαλαιακών κερδών και φόρους μεταβιβάσεων. Στις Βερμούδες υπάρχουν μόνο έμμεσοι φόροι για τις υπεράκτιες εταιρείες.

Συγκριτικό πλεονέκτημα στο νησί, είναι το καθεστώς των offshore υποκαταστημάτων των ασφαλιστικών εταιρειών. Η ανάπτυξη της αγοράς των αντασφαλίσεων έχει διογκωθεί σε σημείο να είναι η Τρίτη μεγαλύτερη παγκοσμίως, μετά τους Lloyds και τη Νέα Υόρκη.

- Βρετανικοί Παρθένοι Νήσοι

Οι Βρετανικοί Παρθένοι Νήσοι (British Virgin Islands) βρίσκονται στον κόλπο του Puerto Rico και αποτελούν μέλος της Βρετανικής Κοινοπολιτείας. Ωστόσο οι εταιρείες διεθνών δραστηριοτήτων, I.B.C. (International Business Companies), φορολογούνται με ποσά που φθάνουν το μισό των συνολικών δημοσίων εσόδων των νησιών. Αυτά κυρίως προέρχονται από τη φορολογία των κερδών των I.B.C. με συντελεστή 15%. Απαλλάσσονται όμως διαφόρων φορολογιών, όπως φόρων επί δικαιωμάτων, υπεραξίας επενδύσεων και μερισμάτων.

Οι υποχρεώσεις των εταιρειών περιλαμβάνουν ένα μικρό κόστος σύστασης και διατήρησης της αδείας. Επιβάλλονται όμως και διάφορες απαγορεύσεις στα I.B.C. όπως η κατοχή ακινήτων, η δημιουργία εγκατάστασης και η δραστηριοποίηση στον τραπεζοασφαλιστικό τομέα. Η κυβέρνηση όμως των παρθένων νήσων, έχει θεσπίσει εν τούτοις και μηχανισμούς αποφυγής περιπτώσεων ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Μηχανισμοί αποφυγής, είναι η θέσπιση Επιθεωρητών τραπεζών και trusts καθώς και η συνεργασία στο επίπεδο της πληροφόρησης με αρχές άλλων χωρών.

Ειδική κατηγορία εταιρειών διεθνών δραστηριοτήτων αποτελούν, αυτές που διοικούνται και ελέγχονται εκτός νησιών και χαρακτηρίζονται ως «μη εγκατεστημένες» ή non resident. Εάν η I.B.C. επιλέξει τη μορφή της «μη εγκατεστημένης» τότε υποχρεούται : να διατηρεί ένα γραφείο στα νησιά στο οποίο θα τηρείται το μετοχολόγιο και θα συντάσσεται ο ισολογισμός, όλοι οι διευθυντές να μην είναι κάτοικοι των νησιών και όλες οι συνεδριάσεις διοικητικών συμβούλων και μετόχων να γίνονται εκτός των νησιών. Θέματα εκπροσώπησης ρυθμίζονται μέσω του εγκατεστημένου γραφείου και επιλογής καταχωρημένου πράκτορα στα British Virgin Islands.

Ιδιαίτερα ευνοϊκό είναι το καθεστώς και για τα trusts. Αυτό το καθεστώς, προβλέπει σειρά φορολογικών και διοικητικών μέτρων, όπως εξαίρεση από τη φορολογία εισοδήματος, ρυθμίσεις κατά της αναγκαστικής κληρονομιάς, αναγνώριση της ιδιοκτησίας τους, νόμιμη αναγνώριση προστατών, παρατεταμένη διάρκεια λειτουργίας που φθάνει το 100 χρόνια και ανυπαρξία ελέγχων. Υπάρχουν όμως, και κάποιες υποχρεώσεις όπως: ο διαχειριστής τηρεί λογαριασμούς για τα περιουσιακά στοιχεία του εμπιστεύματος, επιπρόσθετα δε να υφίστανται φορολογικές υποχρεώσεις στις μεταβιβάσεις ακινήτων και επιβάλλονται τελωνειακοί δασμοί. Τέλος οι BVI αποτελούν μια πολύ συμφέρουσα επιλογή για την εγκατάσταση trusts, γεγονός που αποδεικνύεται και από το μεγάλο αριθμό που έχουν εγκατασταθεί σε αυτούς.

2.2.3 Ωκεανία

- Νήσοι Κουκ

Τα νησιά Κουκ βρίσκονται στον Ειρηνικό υπό την εποπτεία της Ν.Ζηλανδίας και βασίζονται σε ένα αγγλοσαξονικό διοικητικό και νομικό σύστημα. Οι εγκατεστημένες στα Νησιά Κουκ εταιρείες, που έχουν την έδρα τους σε αυτά ή δραστηριοποιούνται και εντός της επικράτειάς τους, βαρύνονται με φορολογία εισοδήματος με συντελεστή 20%. Σε περίπτωση που οι εταιρείες δεν ανήκουν στην παραπάνω κατηγορία χαρακτηρίζονται διεθνείς και απαλλάσσονται του φόρου. Πέραν αυτών, επιβάλλονται και έμμεσοι φόροι όπως φόρος κύκλου εργασιών 10% και διάφοροι τελωνειακοί δασμοί.

2.2.4 Αφρική

- Λιβερία

Η Λιβερία είναι μία αφρικανική χώρα που στηρίζει το νομικό της σύστημα σε αυτό των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής και χρησιμοποιεί το αμερικανικό δολάριο ως νόμισμα. Η μόνη προϋπόθεση που εξασφαλίζει τη μηδενική φορολογία μιας εταιρείας, είναι το 75% των μετοχών της να μην ανήκει σε κατοίκους της καθώς και η υποχρέωση που υπάρχει για τη διατήρηση ενός Λιβεριανού πρακτορείου. Λόγω της απλότητας του συστήματος και της ανύπαρκτης φορολογίας, η Λιβερία αποτελεί αγαπημένο τόπο για τις υπεράκτιες εταιρείες. Δεν είναι τυχαίο ότι έχει εγγεγραμμένα τα περισσότερα πλοία παγκοσμίως. Τέλος, όπως προκύπτει εμπειρικά, ένα χαρακτηριστικό σε ότι αφορά αυτήν την αφρικανική χώρα, είναι ότι το σύνολο των εν Ελλάδι εγγεγραμμένων εταιρειών (εταιρείες ιδιοκτησίας ακινήτων), «στεγάζονται» σε μία και μόνη διεύθυνση: 80 Broad Street, Monrovia, Liberia.

2.2.5 Ασία

- Χόνγκ Κόνγκ

Το Χονγκ Κονγκ είναι το σημαντικότερο εμπορικό κέντρο της Ασίας. Παρά την επιστροφή της διοίκησής του στην Κίνα, παραμένει ένα μέρος που ανθούν οι offshore δραστηριότητες. Η φορολογική νομοθεσία του Χονγκ Κονγκ λαμβάνει υπ' όψιν την πηγή και όχι την εγκατάσταση για το σχηματισμό της φορολογητέας ύλης. Άρα τη φορολογητέα ύλη αποτελούν μόνο τα έσοδα από εγχώρια δραστηριότητα και επιβάρυνση με συντελεστή 16%. Ακολουθώς υπάρχει ατέλεια στις μεταβιβάσεις ακινήτων και κινητών αξιών. Οι έμμεσοι φόροι εφαρμόζονται σε ειδικές κατηγορίες προϊόντων.

Στα φορολογικά πλεονεκτήματα πρέπει να προστεθεί και μία σειρά διοικητικών διευκολύνσεων. Στις διοικητικές διευκολύνσεις πρέπει να αναφερθεί η μεγάλη σημασία που έχει το τραπεζικό απόρρητο και το πλήθος των διεθνών τραπεζών που είναι εγκατεστημένες εκεί. Γενικά το Χονγκ Κονγκ έχει υπερσύγχρονες υποδομές και υψηλού επιπέδου παροχή υπηρεσιών στη διάθεση των υπεράκτιων εταιρειών τους.

Γεωγραφική διασπορά Φορολογικών Παραδείσων

I. Ευρώπη

- ΚΥΠΡΟΣ
- ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ
- ΕΛΒΕΤΙΑ
- ΙΡΛΑΝΔΙΑ
- ΜΟΝΑΚΟ
- ΜΑΛΤΑ
- ΛΙΧΤΕΣΤΑΪΝ
- ΑΝΔΟΡΑ
- ΓΙΒΡΑΛΤΑΡ

II. Αμερική

- ΠΑΝΑΜΑΣ
- ΝΗΣΟΙ ΚΑΪΜΑΝ
- ΑΡΟΥΜΠΑ
- ΜΠΑΧΑΜΕΣ
- ΜΠΑΡΜΠΕΪΝΤΟΣ
- ΒΕΡΜΟΥΔΕΣ
- ΒΡΕΤΑΝΙΚΟΙ ΠΑΡΘΕΝΟΙ ΝΗΣΟΙ

III. Ωκεανία

- ΝΗΣΟΙ ΚΟΥΚ

IV. Αφρική

- ΛΙΒΕΡΙΑ

V. Ασία

- ΧΟΝΓΚ ΚΟΝΓΚ

3. Φοροδιαφυγή - Φοροαποφυγή και ξέπλυμα χρήματος μέσω υπεράκτιων εταιρειών

3.1 Εικονικές συναλλαγές με τη βοήθεια offshore εταιρείας.

3.1.1 Μεσολάβηση σε αγορά χρεογράφων μέσω offshore θυγατρικών

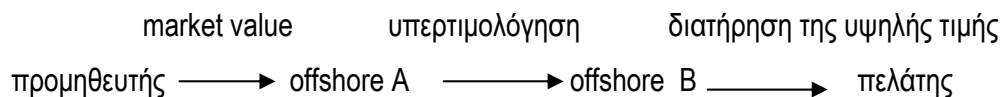
Μία εκ των δημοφιλέστερων πρακτικών εικονικών συναλλαγών, είναι η αγορά των χρηματοπιστωτικών προϊόντων. Τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα λόγω της άυλης μορφής που έχουν πάρει καθώς και η διεθνοποίηση των χρηματαγορών, αποτελούν ιδεώδη προϊόντα για άμεση διακίνησή τους από και προς οποιοδήποτε μέρος του κόσμου.

Πολλές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στο χρηματοπιστωτικό τομέα, ιδρύουν offshore θυγατρικές σε διάφορα διεθνή υπεράκτια κέντρα. Το πρόβλημα στην πράξη αυτή, είναι ότι σχεδόν ποτέ δεν δηλώνεται στις αρχές τις χώρες εγκατάστασης των μητρικών εταιρειών, η ύπαρξη των υπεράκτιων θυγατρικών. Αποτέλεσμα είναι να διενεργούνται ελεύθερα συναλλαγές κατ' ουσίαν «διεταρικές». Αυτές οι συναλλαγές μητρικής-θυγατρικής δεν διενεργούνται στα πλαίσια εμπορικών πράξεων αλλά είναι εικονικές. Ο σκοπός των εικονικών αυτών συναλλαγών μπορεί να είναι εμπορικός (χειραγώγηση της τιμής του χρεογράφου), ή φορολογικός (η αποφυγή των onshore φόρων). Για να γίνει κατανοητότερος ο μηχανισμός αυτός ας δούμε δύο εφαρμογές.

α. Έστω, χρηματιστηριακή εταιρεία που έχει δύο offshore θυγατρικές που δεν δηλώνει την εταιρική τους σχέση. Η εν λόγω χρηματιστηριακή εταιρεία αναλαμβάνει να διερευνήσει την διεθνή χρηματαγορά, ώστε να εντοπίσει και να προμηθεύσει ένα πελάτη της, με εξειδικευμένο προϊόν υψηλής απόδοσης (ομόλογα ειδικής έκδοσης). Μετά από έρευνα αγοράς διαπιστώνει, ότι μπορεί να προμηθευτεί το ειδικό αυτό ομόλογο, σε τιμή χαμηλότερη από αυτή που ο πελάτης θα ήταν «πρόθυμος» να αγοράσει. Αντί να ειδοποιήσει τον πελάτη

της για τα «ευχάριστα» νέα η χρηματιστηριακή αποφασίζει να οικειοποιηθεί, τη διαφορά που προκύπτει από την πραγματική τιμή και την τιμή που προσδοκά ο πελάτης της. Η χρηματιστηριακή δίνει εντολή στην offshore θυγατρική Α, να προμηθευτεί το ομόλογο στη χαμηλότερη - πραγματική τιμή. Στη συνέχεια, η offshore θυγατρική Α πωλεί στην υψηλή τιμή το ομόλογο στην offshore θυγατρική Β. Τέλος η offshore θυγατρική Β πωλεί στον πελάτη της χρηματιστηριακής, σε τιμή με μικρή διακύμανση από αυτή που αγόρασε. (με αυτόν τον τρόπο η Β offshore μπορεί να προφασιστεί ότι πούλησε στον τελικό πελάτη σε fair value εφόσον αγόρασε σε παρόμοια τιμή)

Οι διαδοχικές συναλλαγές μπορούν να περιγραφούν στο παρακάτω σχήμα.



Η ανωτέρω διαχείριση των συναλλαγών, εξασφαλίζει μία σειρά οφέλη στη χρηματιστηριακή εταιρεία. Κατά πρώτο λόγο, η χρηματιστηριακή εξασφάλισε την αμοιβή διαμεσολάβησης για την αγορά του ομολόγου από τον πελάτη. Επιπλέον η χρηματιστηριακή εξασφάλισε, ως έσοδό της, το υπερτίμημα που προέκυψε από τη στιγμή που η offshore θυγατρική Α αγόρασε το ομόλογο από τον προμηθευτή, έως τη στιγμή της πώλησής του στον πελάτη. Για το συγκεκριμένο έσοδο, επειδή το υπερτίμημα αποκτήθηκε από την offshore δεν οφείλονται φόροι (λόγω του ότι το εισόδημα που θα προκύψει θα φορολογηθεί στην έδρα της offshore). Εάν το ομόλογο δώσει το τοκομερίδιό του, τη στιγμή που βρίσκεται στην κατοχή των offshore δεν οφείλεται ο φόρος τόκων που σήμερα είναι ύψους 10 % του ποσού αυτών.

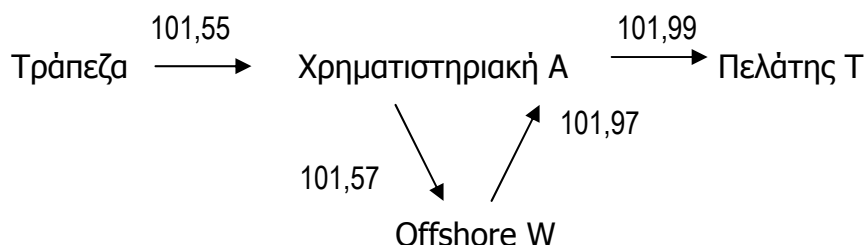
Ένα επιπλέον πλεονέκτημα των επαναλαμβανόμενων πωλήσεων είναι ότι, αφού τα ομόλογα διαπραγματεύονται στην Ηλεκτρονική Δευτερογενή Αγορά Τίτλων, δείχνει υψηλή εμπορευσιμότητα. Η εμπορική τιμή του ομολόγου είναι η τιμή της τελευταίας του αγοροπωλησίας. Στη συγκεκριμένη περίπτωση η προτελευταία συναλλαγή πριν την πώληση στον πελάτη, ήταν η πώληση από την offshore θυγατρική Α στην offshore θυγατρική Β. Η προτελευταία συναλλαγή έγινε σε ύψος παρόμοιο με αυτό της τελικής πώλησης του στον

πελάτη. Ο πελάτης βλέποντας στην Ηλεκτρονική Δευτερογενή Αγορά Τίτλων την αυξημένη τιμή, ενισχύει την εσφαλμένη του άποψη περί της πραγματικής αξίας του ομολόγου.

β. Έστω Ελληνική χρηματιστηριακή εταιρεία Α, που ο κύριος μέτοχος και διευθύνων σύμβουλος της είναι ως φυσικό πρόσωπο, κάτοχος των μετοχών μιας Κυπριακής offshore εταιρείας W, για την οποία δεν έχει δηλώσει την εταιρική του σχέση.

Η εν λόγω χρηματιστηριακή, έχει λάβει εντολή από πελάτη της λ.χ. Ασφαλιστικό Ταμείο T και έχει συμφωνήσει να την προμηθεύσει με Ομόλογο Ελληνικού Δημοσίου, συγκεκριμένης λήξεως και απόδοσης (σταθερό επιτόκιο), σε τιμή υπέρ το άρτιο λ.χ. 101,99 για συνολικό ποσό 10.199.000€. Η χρηματιστηριακή έχει ήδη βρει και συμφωνήσει την αγορά του από Τράπεζα στην τιμή 101,55. Πριν όμως ολοκληρωθεί η εν λόγω συναλλαγή και καταλήξει το ομόλογο στον πελάτη T, η χρηματιστηριακή διενεργώντας εγγραφές στα βιβλία της που δεν απεικονίζουν πραγματικές συναλλαγές, εμφανίζει ενδιάμεσες συναλλαγές (πώληση και ταυτόχρονη επαναγορά του συγκεκριμένου ομολόγου), στην «παρένθετη» Κυπριακή offshore. Βέβαια στην μεν πώληση, σε τιμή πλησίον αυτής που το προμηθεύεται αρχικώς από την τράπεζα π.χ. 101,57 ενώ στην μεν επαναγορά από την offshore σε τιμή πλησίον αυτής της τελικής πώλησης στον πελάτη “T” π.χ. 101,97.

Οι διαδοχικές συναλλαγές μπορούν να περιγραφούν στο παρακάτω σχήμα.



Με τον ανωτέρω τρόπο, ο μέτοχος και διευθύνων σύμβουλος της χρηματιστηριακής επιτυγχάνει δύο βασικά πράγματα: Αφενός μεν εξάγει από την εταιρεία του και τους υπόλοιπους μετόχους, το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος της προμήθειας από την εν λόγω συναλλαγή που ανέρχεται σε 40.000€, «αφήνοντας» στα έσοδα της εταιρείας ένα μικρό ποσό της τάξης των 4.000€,

αφετέρου δε, πραγματοποιεί φοροδιαφυγή για λογαριασμό της εταιρείας του αφού αντί να εγγράψει και να φορολογηθεί για το συνολικό ποσό της προμήθειας 44.000€, με αυτό το εμφανιζόμενο «πήγαινε-έλα» του ομολόγου στην παρένθετη offshore δικών του συμφερόντων, εγγράφει μόνον το ποσό των 4.000€ (2.000+2.000).

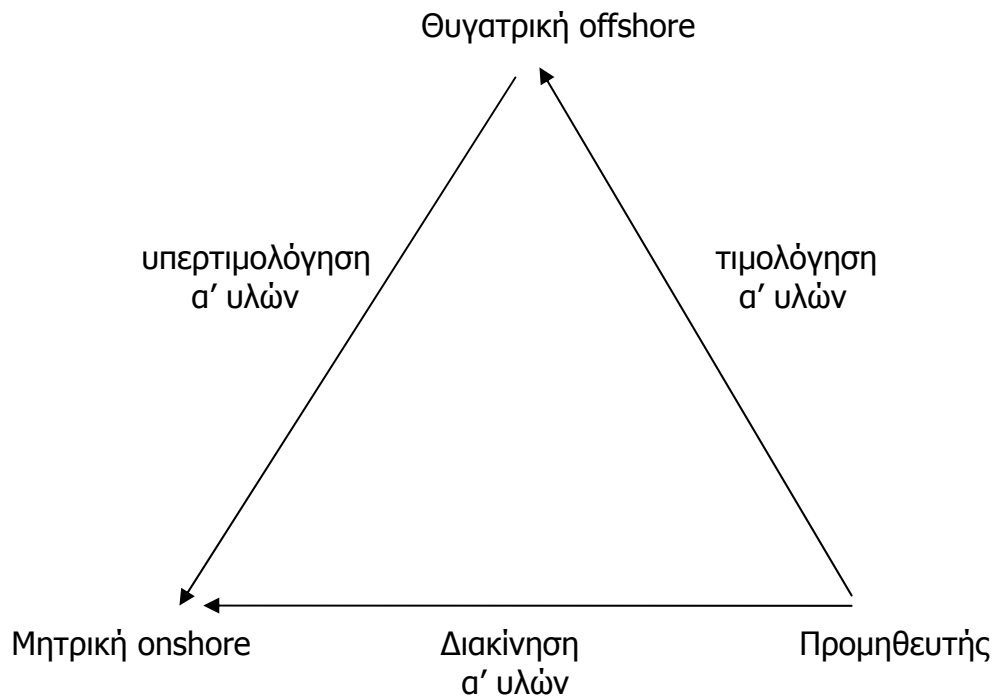
Και στις ανωτέρω δύο περιπτώσεις, οι συναλλαγές των offshore είναι προδήλως εικονικές, σύμφωνα με το άρθρο 19 παρ. 4 του Ν.2523/97, γεγονός αρκετό για να κινητοποιήσει τις φορολογικές αρχές, ώστε να προσδιορίσουν την έκταση της φοροδιαφυγής.

3.1.2 Έκδοση εικονικών φορολογικών στοιχείων μέσω offshore εταιρειών

Οι αλλοδαπές εταιρείες που εδρεύουν σε φορολογικούς παράδεισους (tax heaven) χρησιμοποιήθηκαν και για την έκδοση εικονικών φορολογικών στοιχείων με σκοπό τη φοροδιαφυγή στην Ελλάδα. Εν προκειμένω, οι εταιρείες αυτές παρουσιάζονταν ότι προσέφεραν υπηρεσίες σε ελληνικές επιχειρήσεις. Για τις υπηρεσίες αυτές η εξωχώρια αλλοδαπή εταιρεία εξέδιδε φορολογικά στοιχεία αξίας προς την ελληνική επιχείρηση. Η ελληνική επιχείρηση καταχωρούσε τα εν λόγω στοιχεία στα λογιστικά βιβλία της ως δαπάνες μειώνοντας έτσι τα καθαρά κέρδη της. Στην πραγματικότητα όμως οι ως άνω αλλοδαπές εταιρείες ιδρύονταν από τις ίδιες ελληνικές επιχειρήσεις - πελάτες τους, ενώ η μοναδική «υπηρεσία» που αυτές προσέφεραν ήταν η έκδοση και μόνον αυτών των φορολογικών στοιχείων (χωρίς δηλαδή την πραγματική παροχή υπηρεσίας). Κατ' αυτόν τον τρόπο, η ελληνική επιχείρηση διέφευγε φόρο εισοδήματος μέσω της μείωσης των φορολογητέων κερδών της. Απ' την άλλη πλευρά, βέβαια, η χώρα της έδρας της offshore εταιρείας δεν προέβλεπε φόρους ή όταν αυτό γινόταν ήταν μηδαμινή η φορολογική επιβάρυνση επί των εταιρικών κερδών. Ως εκ τούτου το έσοδο της offshore εταιρείας από την «παροχή υπηρεσιών» προς την ελληνική επιχείρηση παρέμενε αφορολόγητο.

3.1.3 Τριγωνική διακίνηση με εμπορικά και φορολογικά οφέλη μέσω offshore εταιρειών.

Μία παραλλαγή του ανωτέρω σχήματος είναι η προμήθεια πρώτων υλών ή εμπορευμάτων μέσω θυγατρικής offshore εταιρείας. Η αποδοτικότερη μέθοδος για να λειτουργήσει το σύστημα αυτό, με προφανή εμπορικά και φορολογικά οφέλη είναι η τριγωνική διακίνηση εμπορευμάτων, όπως περιγράφεται στο παρακάτω σχήμα.



Η μητρική onshore αφού εκτιμήσει τις ανάγκες της σε πρώτες ύλες, «αναθέτει» στη offshore θυγατρική της να αναζητήσει από τη αγορά προμηθευτή, για να τις αποκτήσει. Η offshore βρίσκει τον προμηθευτή και συμφωνεί μαζί του να παραδώσει της α' ύλες στη μονάδα παραγωγής της μητρικής αλλά να τιμολογήσει την ίδια (offshore) για αυτές. Στη συνέχεια τις πωλεί στην μητρική. Το πρόβλημα που παρουσιάζεται είναι ότι η offshore μπορεί να τιμολογήσει τη μητρική με ποσό ή σε χρόνο που υπαγορεύει η εταιρική πολιτική της μητρικής εταιρείας, επηρεάζοντας τα αποτελέσματά της κατά το δοκούν.

Η κατάσταση γίνεται ακόμη πιο δύσκολη όταν δεν δηλώνεται η σχέση μητρικής-θυγατρικής ούτως ώστε να εξαιρεθούν τα αποτελέσματα των διεταιρικών συναλλαγών κατά τη σύνταξη των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων της μητρικής, όπου αυτές συντάσσονται. Ο μηχανισμός μεταφοράς κερδών, από τη μητρική εταιρεία στο «φιλικό» φορολογικό περιβάλλον του υπεράκτιου κέντρου που είναι εγκατεστημένη η offshore, είναι σχετικά απλός. Η offshore αρκεί να υπερτιμολογήσει τις πρώτες ύλες προς τη μητρική, αυξάνοντας τα έσοδά της και ταυτοχρόνως αυξάνοντας το κόστος παραγωγής της μητρικής (μειώνοντας τα κέρδη της). Επίσης μπορεί να επιλεγεί ο χρόνος τιμολόγησης, ειδικά εάν η προμήθεια γίνει κοντά στο τέλος της διαχειριστικής περιόδου (Δεκέμβριος), μπορεί να επιλεγεί η πολιτική της υπεραποθεματοποίησης για να αυξηθούν αισθητά τα κόστη (ειδικά εάν εφαρμόζεται η μέθοδος LIFO κατά την αποτίμηση) και να μειωθούν τα κέρδη και αντιστοίχως η φορολογική υποχρέωση.

Σε μερικές περιπτώσεις ο μηχανισμός μπορεί να λειτουργήσει αντίστροφα. Υπάρχουν περιπτώσεις που υπάρχει σκοπιμότητα παρουσίας αυξημένων κερδών σε μία εταιρεία. Αυτές είναι όταν θέλει να δείξει μια εταιρεία οικονομική ευρωστία για να: εισέλθει στο χρηματιστήριο, στηρίξει τη μετοχή της, διεκδικήσει καλύτερους όρους σε μια δανειακή σύμβαση, έχει σωρευμένες ζημιές οπότε η τεχνητή αύξηση των αποτελεσμάτων είναι ανώδυνη (αφού δεν οδηγεί σε πρόσθετη φορολογική επιβάρυνση).

3.2 Συμβάσεις αποφυγής διπλής φορολογίας στον ελληνικό χώρο.

Η ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου, έφερε τα κράτη αντιμέτωπα με πλήθος προβλημάτων που προέκυπταν από την διπλή φορολογία των φυσικών και νομικών προσώπων. Τα προβλήματα αυτά αποτελούσαν σημαντικό εμπόδιο στην ανάπτυξη διμερών εμπορικών σχέσεων. Η λύση στο θέμα αυτό δόθηκε, με την υπογραφή διεθνών διμερών συμβάσεων, γνωστές ως συμβάσεις αποφυγής διπλής φορολογίας του εισοδήματος και του κεφαλαίου.

Οι συμβάσεις αποφυγής διπλής φορολογίας είναι διμερείς συμφωνίες μεταξύ κρατών ώστε να αποφεύγεται η διπλή φορολογία του ίδιου εισοδήματος στο ίδιο πρόσωπο, μία στο τόπο κτήσης και μία στον τόπο της έδρας ή κατοικίας. Να ισχύει δηλαδή το κριτήριο φορολογικής κατοικίας ή το κριτήριο της πηγής του εισοδήματος.

Για να εκλείψει το φαινόμενο της διπλής φορολογίας, η χώρα εγκατάστασης του υποκειμένου στο φόρο, μπορεί να εφαρμόσει τις εξής τακτικές:

α) Η Ελλάδα ακολουθεί τη συνήθη πίστωση φόρου που έχει καταβληθεί στην αλλοδαπή. Δηλαδή οι φορολογικές αρχές δίνουν το δικαίωμα του συμψηφισμού των αποδοθέντων φόρων στην αλλοδαπή έως του ύψους του φόρου που αναλογεί στην Ελλάδα για το ίδιο εισόδημα. Η φορολογία στην αλλοδαπή αποτελεί ένα «είδος» φορολογίας κατ' ειδικό τρόπο χωρίς εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης, στο βαθμό που ο προκύπτων φόρος στην ημεδαπή είναι μεγαλύτερος από αυτόν της αλλοδαπής. Ενώ σε αντίθετη περίπτωση, που η ημεδαπή φορολογική επιβάρυνση είναι μικρότερη της αλλοδαπής η τελευταία συμψηφίζεται μέχρι του ύψους της ημεδαπής και το υπόλοιπο καταχωρείται ως δαπάνη εκπιπτόμενη στη φορολογία εισοδήματος.

Παράδειγμα

Έστω ομόρρυθμη εταιρεία με έδρα σε χώρα της Ε.Ε. και δραστηριότητα στην Ελλάδα και οι εταίροι της είναι κάτοικοι της χώρας της Ε.Ε.

- i. Εάν ο συντελεστής φορολογίας της ευρωπαϊκής χώρας είναι 40% και της Ελλάδας 20%, τότε υποχρεούνται να αποδώσουν το 20% στην Ελλάδα και το 20% στην άλλη ευρωπαϊκή χώρα.
- ii. Εάν ο συντελεστής φορολογίας της ευρωπαϊκής χώρας είναι 20% και της Ελλάδας 20%, τότε εξαντλείται η φορολογική υποχρέωσή τους στην Ελλάδα αλλά και στην άλλη ευρωπαϊκή χώρα.

β) Μία ακόμη ευνοϊκότερη αντιμετώπιση, προτείνει την πλήρη πίστωση της αλλοδαπής φορολογικής επιβάρυνσης. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι υπάρχει η περίπτωση που η φορολογική επιβάρυνση γίνεται πιστωτική. Εν ολίγοις το κράτος που την εφαρμόζει υποχρεώνεται σε επιστροφή φόρου ή μεταφορά πιστωτικού φόρου στο επόμενο οικονομικό έτος για ποσά που κατεβλήθησαν στο άλλο κράτος.

Παράδειγμα

Εάν η πλήρης πίστωση της αλλοδαπής φορολογικής επιβάρυνσης, ίσχυε για το παράδειγμα της παραγράφου (α-ii), τότε το υπερβάλλον 20% του συντελεστή της ευρωπαϊκής χώρας μεταφέρεται ως πίστωση φόρου στο επόμενο οικονομικό έτος στην Ελλάδα.

Όλες αυτές οι πρακτικές αποτελούν αντικείμενο διμερούς συμφωνίας μεταξύ των κρατών, για τους εγκατεστημένους σε αυτά επιτηδευματίες, προκειμένου να βοηθήσουν τις εξαγωγές τους. Ωστόσο υπάρχουν και μέτρα που αφορούν διμερείς συμβάσεις που είναι πιο σύνθετα και διαφέρουν ανάλογα με το φορολογικό αντικείμενο που διαπραγματεύονται. Η ακριβής αντιμετώπιση του κάθε φορολογικού αντικειμένου έχει ως εξής :

α) Η εμπορική δραστηριότητα μιας εταιρείας φορολογείται στο κράτος της μόνιμης εγκατάστασης και όχι στο κράτος πηγής του εισοδήματος. Επομένως το κρίσιμο στοιχείο, το οποίο καθορίζει το κράτος δικαιούχο του φορολογικού προϊόντος και εν πολλοίς και το ύψος της φορολογικής επιβάρυνσης, είναι αυτό της μόνιμης εγκατάστασης. Για να οριοθετηθεί η μόνιμη εγκατάσταση χρησιμοποιούνται αθροιστικά τα παρακάτω κριτήρια: η ύπαρξη συγκεκριμένου και μακροχρόνιου τόπου εγκατάστασης, η άσκηση της δραστηριότητας της επιχείρησης να έχει ως κέντρο την εγκατάσταση που αναφέρεται παραπάνω και οι εκπρόσωποι της εταιρείας να μην έχουν οργανική σχέση μαζί της. Εάν θεωρηθεί, ότι η εταιρεία έχει μόνιμη εγκατάσταση σε μία εκ των δύο χωρών που δραστηριοποιείται, τότε φορολογείται αποκλειστικά σε μία εκ των δύο, με βάση τα τιθέμενα κριτήρια από τις διμερείς συμβάσεις.

Πιο σύνθετα είναι τα πράγματα εάν θεωρηθεί ότι η εταιρεία έχει μόνιμη εγκατάσταση και στις δύο χώρες όπου δεν υπάρχει μεταξύ τους διμερής σύμβαση για την αποφυγή της διπλής φορολογίας, πρέπει να γίνει διακριτή διαχείριση με τοπικό κριτήριο, ώστε να φορολογηθεί ξεχωριστά για τα κέρδη που απόκτησε σε κάθε τόπο, με βάση τον λογιστικό επιμερισμό αυτών.

β) Οι αμοιβές από παραστάσεις σε διοικητικά συμβούλια (που δεν δίνονται μέσω της διανομής των κερδών) φορολογούνται και στις δύο χώρες (στο κράτος που εδρεύει η εταιρεία και στο κράτος τόπου κατοικίας του υποκείμενου στο φόρο) με τον τρόπο που ορίζεται από κάθε σύμβαση. Για τα εισοδήματα που δεν περιλαμβάνονται στη σύμβαση αποφυγής της διπλής φορολογίας ο υπόχρεος φορολογείται μόνο στον τόπο κατοικίας του.

γ) Τα μερίσματα, όπως είναι γνωστό στην ελληνική έννομη τάξη φορολογούνται στην πηγή (κατά τη διανομή των κερδών της εταιρείας που αφορούν) με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης. Άρα δε τίθεται θέμα διπλής φορολογίας για μετόχους που κατοικούν στην Ελλάδα. Ωστόσο σε κράτη που υπάρχει φορολογία τόσο των μη διανεμόμενων κερδών όσο και των διανεμόμενων μερισμάτων ο υπόχρεος (μέτοχος) φορολογείται και στα δύο κράτη (στην έδρα της εταιρείας και στον τόπο κατοικίας του).

δ) Οι τόκοι από δάνεια επίσης είναι αντικείμενο των συμβάσεων αποφυγής διπλής φορολογίας, δεδομένου ότι ο τόπος εγκατάστασης (χώρα) του δανειζόμενου (τόπος πηγής) ενδεχομένως να διαφέρει από τον τόπο εγκατάστασης του δανειστή (τόπος εγκατάστασης αυτού που πραγματοποιεί το έσοδο). Στην περίπτωση αυτή ο δανειστής είναι υποκείμενος στη φορολογία και των δύο κρατών.

ε) Η φορολογία των δικαιωμάτων, αποτελεί ένα ακόμη αντικείμενο των διεθνών εμπορικών σχέσεων με μεγάλο φορολογικό ενδιαφέρον. Στη σύγχρονη παγκοσμιοποιημένη οικονομία οι πολυεθνικές εταιρείες εκμεταλλεύονται την παραγωγική δυνατότητα των μεταποιητικών μονάδων των αναπτυσσόμενων χωρών, πουλώντας τους τεχνογνωσία υπό τη μορφή δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας (royalties). Δεδομένο θεωρείται, όταν συμβάλλονται ανεπτυγμένα κράτη στις συμβάσεις αποφυγής διπλής φορολογίας να περιλαμβάνονται λεπτομερείς όροι για τη φορολογία των εσόδων από δικαιώματα. Εύλογο είναι, ότι οι όροι αυτοί επιφυλάσσουν από τη εξαιρετικά χαμηλή έως και την πλήρη φοροαπαλλαγή των εξεταζομένων εισοδημάτων, γεγονός που διευκολύνει την ανάπτυξη των λιγότερων ανεπτυγμένων χωρών.

στ) Η εκμετάλλευση πλοίων αποτελεί μία εκ των πλέον σημαντικών επιχειρηματικών ασχολιών στη Ελλάδα. Το περίεργο είναι ότι ενώ στην Ελληνική Σημαία ανήκει μεγάλος αριθμός εμπορικών πλοίων και άνθρωποι που ασχολούνται με την ναύλωση και υποστήριξη των πλοίων, δεν υπάρχει μεγάλος αριθμός εταιρειών εκμετάλλευσης των πλοίων αυτών. Οι εταιρείες αυτές δε λείπουν, απλά δεν είναι υποκείμενα της ελληνικής έννομης τάξης, αλλά υποκείμενα διεθνών υπεράκτιων κέντρων. Πρόκειται δηλαδή για offshore εταιρείες εκμετάλλευσης πλοίων. Σε ότι αφορά τη φορολογία αυτών των εταιρειών η ελληνική φορολογική νομοθεσία μάλλον είχε υπόψη της τα «μειωμένα» φορολογικά έσοδα, διότι όπου υπάρχουν συμβάσεις αποφυγής διπλής φορολογίας, προωθεί το κριτήριο του νηολογίου (για να ορισθεί ο τόπος φορολογίας) ενώ στις εταιρείες που έχουν έδρα την Ελλάδα και εκμεταλλεύονται πλοία τρίτων χωρών ακολουθεί το κριτήριο της έδρας της επιχείρησης. Περαιτέρω απαλλαγές ορίζονται και από τις γενικές διατάξεις της φορολογίας εισοδήματος, άρθρο 103 § 1 περ. ζ' του Ν.2238/94, για τα κέρδη από εκμετάλλευση πλοίων υπό Ελληνική Σημαία, που αποκτώνται από ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες και υπόκεινται στον ειδικό φόρο για τα πλοία.

ζ) Οι ασκούντες ελευθέρια επαγγέλματα, μπορούν να απολαμβάνουν το ευεργέτημα της αποκλειστικής φορολογίας των εισοδημάτων τους στον τόπο κατοικίας, όταν έχει υπογράψει και ισχύει σύμβαση αποφυγής διπλής φορολογίας μεταξύ του κράτους κατοικίας και του κράτους που προσέφεραν τις υπηρεσίες τους.

η) Η εξαρτημένη εργασία φορολογείται στο πλαίσιο των συμβάσεων αποφυγής διπλής φορολογίας τόσο στη χώρα παροχής των υπηρεσιών όσο και στη χώρα κατοικίας των υπόχρεών της. Ο μισθωτός, μπορεί να τύχει του ευεργετήματος της αποκλειστικής φορολογίας στον τόπο κατοικίας του εάν συντρέχουν αθροιστικά τα εξής: να εργάζεται στο εξωτερικό για λιγότερο από έξι μήνες κατά τη διάρκεια της ετήσιας φορολογικής περιόδου που εξετάζεται, να είναι αλλοδαπός ο εργοδότης του και μη εγκατεστημένος στον τόπο κατοικίας του υπαλλήλου.

θ) Τα εισοδήματα από κάθε άλλη πηγή, οποιοδήποτε δηλαδή έσοδο δεν κατονομάζεται στις συμβάσεις αποφυγής διπλής φορολογίας που έχει

υπογραφεί και ισχύει, φορολογείται αποκλειστικά στον τόπο κατοικίας του υπόχρεου.

Από την ανάλυση των ευεργετημάτων, που προσφέρει μία διμερής φορολογική συνεργασία στις επιχειρήσεις που κάνουν χρήση αυτής, δηλώνεται η σημασία της στις διμερείς εμπορικές σχέσεις. Δεν θα ήταν υπερβολή να ισχυριστούμε ότι η επιτυχημένη συμμετοχή ενός κράτους στο διεθνές εμπόριο κρίνεται σε μεγάλο βαθμό από το πλήθος και την ποιότητα των συμβάσεων αποφυγής διπλής φορολογίας που έχει υπογράψει. Η Ελλάδα έχει υπογράψει μεγάλο αριθμό τέτοιων συμβάσεων. Αξιοσημείωτο είναι ότι πολλά από τα κράτη που έχουν συμβληθεί με την Ελλάδα θεωρούνται φορολογικοί παράδεισοι πράγμα που δυσκολεύει τον ελεγκτικό έργο των αρχών. Αναλυτικότερα, η Ελλάδα έχει υπογράψει συμβάσεις αποφυγής διπλής φορολογίας με: την Αλβανία, την Αρμενία, την Αυστρία, το Βέλγιο, τη Βουλγαρία, τη Γαλλία, τη Γερμανία, τη Γεωργία, τη Δανία, την Ελβετία, τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ινδία, την Ιρλανδία, την Ισπανία, το Ισραήλ, την Ιταλία, την Κίνα, την Κορέα, το Κουβέιτ, την Κροατία, την Κύπρο, τη Λετονία, τη Λιθουανία, το Λουξεμβούργο, το Μεξικό, τη Μολδαβία, τη Νορβηγία, τη Νότιο Αφρική, την Ολλανδία, την Ουγγαρία, το Ουζμπεκιστάν, την Ουκρανία, την Πολωνία, την Πορτογαλία, τη Ρουμανία, τη Σλοβακία, τη Σλοβενία, την Σουηδία, την Τουρκία, την Τσεχία, την Φιλανδία. Από την απλή παράθεση των κρατών που οι ελληνικές αρχές έχουν συμβληθεί, γίνεται προφανές ότι η Ελλάδα είναι μία ανοικτή οικονομία με σημαντικό αριθμό διεθνών συναλλαγών σε καθημερινή βάση για να διαχειριστεί.

3.3 Φορολογική αντιμετώπιση ακινήτων που ανήκουν σε offshore εταιρείες (N.3091/2002)

Μία επιτυχημένη μεταρρύθμιση, που οδήγησε στην ουσιαστική περιστολή της κατάχρησης των υπεράκτιων εταιρειών είναι ο Ν.3091/2002. Η φορολογία της ακίνητης περιουσίας σε παγκόσμιο επίπεδο αποτελεί μία εκ των πλέον σημαντικών και σταθερών πηγών εσόδων, για τον εκάστοτε κρατικό

προϋπολογισμό. Αυτό συμβαίνει διαχρονικά, διότι η φορολογία της ακίνητης περιουσίας δεν απαιτεί εξελιγμένη φορολογική νομοθεσία, ούτε προηγμένους ελεγκτικούς μηχανισμούς. Γι' αυτούς τους λόγους, επιλέγεται συχνά από τη διοίκηση στην συνεχή αναζήτηση πηγών εσόδων, προκειμένου να εκτελεστεί ο προϋπολογισμός.

Εύλογη είναι και η συνεχής αναζήτηση των φορολογουμένων, για την εξεύρεση τρόπων να αποφεύγουν τους φόρους αυτούς. Έτσι, οι ιδιοκτήτες και οι υποψήφιοι αγοραστές ακινήτων υψηλής εμπορικής αξίας, αναζητούν τόσο ευέλικτα όσο και πρωτότυπα σχήματα ιδιοκτησίας, που οδηγούν στη δυνατόν χαμηλότερη φορολογική επιβάρυνση, τόσο κατά τις μεταβιβάσεις των ακινήτων όσο και για τα εισοδήματα εξ' αυτών, το χρόνο κατοχής τους. Η αγορά του ακινήτου από την offshore εταιρεία έδινε την δυνατότητα στον πραγματικό κύριο να αποφύγει να δηλώσει την ταυτότητά του στις φορολογικές αρχές και αφετέρου να αποκρύψει τυχόν μελλοντική μεταβίβαση του ακινήτου του.

Δεν θα πρέπει επίσης να παραγνωριστεί το γεγονός ότι ο συγκεκριμένος σχεδιασμός εξυπηρετούσε σε πολλές περιπτώσεις και άλλους μη φορολογικούς σκοπούς. Αυτές ήταν, η διατήρηση της ανωνυμίας του κυρίου σε χρόνο που αυτός βρισκόταν σε δικαστική διαμάχη με τρίτα πρόσωπα ή κατείχε θέση διοίκησης σε εταιρεία που ενείχε κίνδυνο προσωπικής ευθύνης ή τέλος η απόκρυψη περιουσιακών στοιχείων μεταξύ συζύγων για αποφυγή τυχόν μελλοντικών διεκδικήσεων σε περίπτωση διαζυγίου.

Η συγκεκριμένη μεθόδευση οδηγούσε στα παρακάτω αποτελέσματα: σε περίπτωση περαιτέρω μεταβίβασης του ακινήτου με οποιαδήποτε αιτία θα επιβαλλόταν κανονικά είτε φόρος δωρεάς/κληρονομιάς είτε φόρος μεταβίβασης στην αντικειμενική ή στην υψηλότερη συμφωνηθείσα αξία. Αφού όμως κύριος ήταν η offshore, αντί για το ακίνητο παραδίδονταν απ' τον αληθινό κύριο στον αγοραστή οι μετοχές ή τα εταιρικά μερίδια (ανάλογα αν ήταν περιβεβλημένη με τον τύπο της Α.Ε. ή της ΕΠΕ) της ιδιοκτήτριας offshore εταιρείας. Με αυτό τον τρόπο κατόρθωνε ο αληθής κύριος να αποκρύψει τη

συναλλαγή απ' τις φορολογικές αρχές, (πολύ σπάνια δηλώνονται μεταβιβάσεις μετοχών αλλοδαπών εταιρειών) με αποτέλεσμα να μη καταβάλει τον αναλογούντα φόρο επί της μεταβίβασης των μετοχών ή των εταιρικών μεριδίων της αλλοδαπής εταιρείας. Υπό αυτήν την έννοια η ανωτέρω μεθόδευση, αποτελεί φοροδιαφυγή και όχι φοροαποφυγή, αφού και η μεταβίβαση των μετοχών αλλοδαπής εταιρείας κατά κανόνα, φορολογείται στην Ελλάδα, όταν ο πωλητής (δικαιούχος του κέρδους) ή ο διαθέτης είναι Έλληνας κάτοικος (βλ. και άρθρο 2 § 1 του κώδικα φορολογίας Κληρονομιών-Δωρεών-Γονικών Παροχών).

Επιπλέον οι ελληνικές φορολογικές αρχές δεν είχαν τη δυνατότητα να ανακαλύψουν τη μεταβίβαση των μετοχών. Πρώτον, γιατί η χώρα έδρας της offshore εταιρείας συνήθως δεν τηρούσε κανόνες δημοσιότητας κατά την μεταβίβαση των μετοχών (τήρηση μετοχολογίων). Δεύτερον, όπως έχει ήδη αναφερθεί, η πλειονότητα των περιπτώσεων των δικαιοδοσιών αυτών δεν δεσμευόταν από φορολογική ή άλλη σύμβαση για την ανταλλαγή πληροφοριών με τις ελληνικές φορολογικές αρχές.

Τα πλεονεκτήματα αυτής της πρακτικής φυσικά και δεν σταματούσαν εδώ. Εν συνεχεία οι πωλητές κάτοικοι Ελλάδας που απέκρυπταν απ' τις ελληνικές φορολογικές αρχές τα φορολογητέα εισοδήματά τους, είχαν τη δυνατότητα να αγοράζουν ακίνητη περιουσία υψηλής αγοραίας αξίας μέσω των συγκεκριμένων νομικών προσώπων. Κατ' αυτόν τον τρόπο παρέκαμπταν τη νομοθεσία περί "πόθεν έσχες", η οποία εφαρμόζεται στις αγορές ακινήτων, για να ελεγχθεί η φοροδοτική ικανότητα των φυσικών προσώπων (αρθ. 17 περ. γ' του Ν.2238/1994).

Έτσι προ του 2003, το εταιρικό σχήμα που οδηγούσε στη μικρότερη φορολογική επιβάρυνση ήταν η απόκτηση ακίνητης περιουσίας μέσω offshore εταιρείας. Δηλαδή η offshore εταιρεία αποτελούσε το "όχημα" στο σχεδιασμό μιας εταιρικής πολιτικής με σαφή προσανατολισμό τη φοροαποφυγή. Το εν λόγω εταιρικό σχήμα είχε την ακόλουθη μορφή: ο επενδυτής πριν προχωρήσει στην αγορά του ακινήτου σύστηνε μία εταιρεία σε κάποιο

διεθνές κέντρο υπεράκτιων εταιρειών (λ.χ. Λιβερία, στη γνωστή διεύθυνση: 80 Broad Street, Monrovia). Σε περίπτωση που το ακίνητο ήδη ήταν στην κατοχή του επενδυτή, μετά την σύστασή της, η αλλοδαπή εταιρεία συμβαλλόταν στο συμβόλαιο μεταβίβασης του ακινήτου, ως αγοράστρια. Περαιτέρω το ακίνητο μεταγραφόταν στο αρμόδιο υποθηκοφυλακείο (ή κτηματολόγιο αν είχε συσταθεί) στο όνομα της εταιρείας. Το αποτέλεσμα όλων των ανωτέρω ήταν ότι ο πραγματικός ιδιοκτήτης εξασφάλιζε την ανωνυμία του και τη φορολογική του ασυλία (ήταν υποκείμενος στη έδρα της offshore), παρουσιάζοντας στις φορολογικές αρχές ως ιδιοκτήτη του ακινήτου, την offshore εταιρεία.

Παρόλα αυτά οι συγκεκριμένες εταιρείες έχουν φορολογικές υποχρεώσεις στην Ελλάδα, οι οποίες απορρέουν απ' την ύπαρξη ακίνητης περιουσίας στο όνομά τους. Οι σημαντικότερες από αυτές είναι η καταβολή φόρου εισοδήματος επί των εισπραττομένων μισθωμάτων ή επί του τεκμαρτού μισθώματος που υπολογίζεται σύμφωνα με το άρθρο 22 παρ. 3 του 2238/1994 (σε περίπτωση ιδιοκατοίκησης) Επίσης είναι υποκείμενες στο Ενιαίο Τέλος Ακινήτων το οποίο υπολογίζεται επί της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου. Κατά συνήθη πρακτική, αυτού του είδους οι εταιρείες, δεν ανέπτυσαν καμία άλλη οικονομική δραστηριότητα πέραν αυτής της αγοράς του ακινήτου. Η ανωτέρω μέθοδος φοροαποφυγής, εφαρμόστηκε κατά κόρον από Έλληνες κατοίκους για αγορές ακινήτων στην Ελλάδα, κυρίως για την απόκτηση ακινήτων με υψηλή αγοραία και αντικειμενική αξία. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι συστήθηκαν πάνω από 3.000 εταιρείες για το σκοπό αυτόν.

Σημαντικές αλλαγές επήλθαν στη φορολογία κεφαλαίου μετά τη θέση σε ισχύ του Ν.3091/2002, οι διατάξεις του οποίου εφαρμόζονται πλέον από 1.1.2003. Με το Ν.3091/2002 επιβλήθηκε, ειδικός ετήσιος φόρος 3% επί της αξίας των ακινήτων που έχουν στην κατοχή τους υπεράκτιες εταιρείες (offshore). Από την συγκεκριμένη φορολογική υποχρέωση εξαιρούνται εταιρείες των οποίων οι μετοχές διαπραγματεύονται σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά, εταιρείες οι οποίες έχουν και άλλα ακαθάριστα έσοδα στην Ελλάδα τα οποία είναι μεγαλύτερα των εσόδων από ακίνητα, τις ναυτιλιακές επιχειρήσεις που

έχουν εγκαταστήσει γραφεία στην Ελλάδα και πλοιοκτήτριες εταιρείες εμπορικών πλοίων για τα ακίνητα που ιδιοχρησιμοποιούν στην Ελλάδα, αποκλειστικώς ως γραφεία ή αποθήκες για την κάλυψη των λειτουργικών τους αναγκών κ.λπ. Από τις υποχρεώσεις του Ν.3091/2002 εξαιρούνται οι offshore εταιρείες περιορισμένης ευθύνης που τα εταιρικά τους μερίδια ανήκουν σε φυσικά πρόσωπα, ακόμη οι offshore εταιρείες γνωστοποιούν τους μετόχους τους στο επίπεδο του φυσικού προσώπου και οι προσωπικές εταιρείες, με την προϋπόθεση ότι έχουν την έδρα τους στην Ελλάδα ή σε άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για τις λοιπές offshore που έπρεπε να εφαρμόσουν το νόμο, το 3% της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου σήμαινε ότι σε 30 χρόνια έπρεπε να καταβληθεί το 90 % της αντικειμενικής αξίας υπό τη μορφή φόρου κατοχής.

Οι μεταβιβάσεις των ακινήτων στους «κατόχους» τους θα είχε μεγάλο φορολογικό κόστος με οποιαδήποτε μορφή και εάν γίνονταν (φόρος μεταβίβασης 11% επί της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου). Τη λύση έδωσε ο ίδιος ο νόμος στις μεταβατικές διατάξεις του, που όριζε για τις μεταβιβάσεις που θα γίνονταν μέχρι και έξι μήνες μετά την πρώτη εφαρμογή του (30.6.2003), τις εξής φοροαπαλλαγές : απαλλαγή από το 3% του έτους 2003 που θέσπισε ο Ν.3091/2002, απαλλαγή από τη φορολογία εισοδήματος επί της προκύπτουσας υπεραξίας και μειωμένοι κατά 50% οι φορολογικοί συντελεστές της φορολογίας κεφαλαίου (μεταβιβάσεων). Μετά την ανακοίνωση των νέων ρυθμίσεων, η μεγάλη πλειοψηφία των κατόχων τέτοιων offshore έσπευσαν σε μεταβιβάσεις από τις εταιρείες σε αυτούς, αποκαθιστώντας έτσι την «τάξη».

Ο Ν.3091/2002 είναι μια χαρακτηριστική περίπτωση anti-avoidance στη χώρα μας. Με τον όρο anti-avoidance εννοούμε τα μέτρα ενάντια στη φοροαποφυγή. Σε κάθε πλεονέκτημα που δίδει ένα διεθνές υπεράκτιο κέντρο, υπάρχει συνήθως από τις χώρες της έδρας ένα αντίμετρο για να αμβλυνθεί το offshore πλεονέκτημα. Στη περίπτωση του Ν.3091/2002 το αντίμετρο αυτό ήταν απολύτως επιτυχημένο.

3.4 Μέτρα κατά της φοροαποφυγής-φοροδιαφυγής από offshore δραστηριότητες στη Ελλάδα (anti-avoidance)

Όπως ήδη αναφέρθηκε πολιτική anti-avoidance είναι τα αντίμετρα που λαμβάνει η Πολιτεία προκειμένου να θωρακιστεί από τις επιζήμιες για αυτήν συναλλαγές των offshore εταιρειών. Πράγματι, μετά το 2003 έγινε σημαντική προσπάθεια ώστε να υπάρξει το κατάλληλο νομικό οπλοστάσιο για να περιορισθεί το φαινόμενο. Μία σημαντική απόφαση της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου, η 2/2003 αναφέρει ότι δεν αναγνωρίζει τις μη εγκατεστημένες offshore εταιρείες.

Συγκεκριμένα το δικαστήριο έκρινε ότι, η πραγματική έδρα μιας εταιρείας βρίσκεται στον τόπο άσκησης της διαχείρισης της. Επομένως εάν η εξεταζόμενη εταιρεία έχει συσταθεί στο εξωτερικό και δεν έχει ακολουθήσει κατά τη σύσταση της το ελληνικό δίκαιο ενώ διοικείται και δραστηριοποιείται στην ελληνική επικράτεια της, θεωρείται άκυρη. Είναι μεν άκυρη αλλά κατά πλάσμα δικαίου εν τοις πράγμασι εταιρεία, γεγονός που φέρνει τους φορείς της αντιμέτωπους με φορολογικές διοικητικές και ποινικές κυρώσεις.

Στο ίδιο πνεύμα, στο άρθρο 31 του Ν.2238/94 προβλέπεται η μη έκπτωση των αποσβέσεων των παγίων εκείνων που έχουν αγορασθεί από υπεράκτιες εταιρείες. Ομοίως προβλέπεται η μη έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης, προκειμένου να προσδιορισθούν τα φορολογητέα της κέρδη, τόσο των υπηρεσιών που έλαβε από υπεράκτιες εταιρείες όσο και της αξίας αγοράς όλων των προϊόντων που έχουν προέλευση υπεράκτιες εταιρείες. Αναλυτικότερα, οι υπηρεσίες που περιλαμβάνονται στη ανωτέρω ρύθμιση είναι τα δικαιώματα της βιομηχανικής ιδιοκτησίας, η τεχνική βοήθεια, τα εμπορικά σήματα και συναφή δικαιώματα. Στα προϊόντα, η απαγόρευση είναι γενική και εξαιρούνται μόνο τα προϊόντα που διαπραγματεύονται σε οργανωμένες αγορές. (πετρελαιοειδή). Ο φόβος των αρχών για ενδεχόμενες υπερτιμολογήσεις ή υποτιμολογήσεις είναι τέτοιος ώστε να αντιμετωπίζουν, το σύνολο των αγορών από υπεράκτιες εταιρείες ως εικονικές. Ωστόσο για να ενεργοποιηθούν οι ανωτέρω διατάξεις πρέπει να αποδειχθεί η offshore ως

τέτοια, πράγμα όχι και τόσο απλό. Σύμφωνα με τη φορολογία εισοδήματος η offshore πρέπει να παρουσιάζει αθροιστικά τα εξής χαρακτηριστικά. Να έχει έδρα στο εξωτερικό, να δραστηριοποιείται αποκλειστικά εκτός της έδρας της, να απολαμβάνει φορολογικών προνομίων.

Παρόλα αυτά, υπάρχουν και ευεγερτικές διατάξεις, όπως στο άρθρο 31§1 περ. ιη' του Ν.2238/94, που προβλέπουν την έκπτωση των εξόδων για διοικητική υποστήριξη, οργάνωση, αναδιοργάνωση και για υπηρεσίες που παρέχονται στην επιχείρηση από επιχειρήσεις που ανήκουν στον ίδιο ημεδαπό ή αλλοδαπό όμιλο ή και από τρίτους για σκοπούς που σχετίζονται με τα γενικότερα συμφέροντα του ομίλου. Αυτές οι απαλλαγές αν και έρχονται σε αντίθεση με τα παραπάνω μπορούν να θεωρηθούν ως μία έμμεση επιχορήγηση αφού δεν μπορούν να υπερβούν το 5% των αντίστοιχων δαπανών της επιχείρησης και το ποσό έχει πλαφόν των €100.000.

3.5 Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (Ν.2331/95, Ν.3424/05)

Το βασικό εργαλείο, για την καταπολέμηση του φαινομένου της νομιμοποίησης των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, είναι ο Ν.2331/95 όπως αυτός τροποποιήθηκε και ισχύει με τον ν. 3424/2005.

Και οι δύο αυτοί νόμοι θεσπίστηκαν, προκειμένου να ενσωματωθούν στο Ελληνικό εσωτερικό δίκαιο, δυο θεμελιώδους σημασίας Ευρωπαϊκές Οδηγίες που αφορούν το συγκεκριμένο θέμα. Την οδηγία 91/308/ΕΟΚ (L166/28.6.91), που εισέρχεται στο Ελληνικό δίκαιο με το Ν.2331/95 και την οδηγία 2001/97/ΕΚ (L344/4.12.2001) που τροποποιεί την οδηγία 91/308/ΕΟΚ και ενσωματώνεται στην ελληνική έννομη τάξη με το Ν.3424/2005. Η επιλογή της αντιπαραβολής του νόμου (Ν.2331/95) με τη μεταγενέστερη μορφή του (μετά τις τροποποιήσεις που έφερε ο Ν.3424/2005) έγινε για να δειχθεί η διάθεση του νομοθέτη και η αποτελεσματικότητα των προηγούμενων διατάξεων (τυχόν νεότερες ακόμη αυστηρότερες διατάξεις, καταδεικνύουν αναποτελεσματικότητα των προηγούμενων διατάξεων).

Συγκεκριμένα, ως εγκληματικές δραστηριότητες ο Ν.2331/95 κατονομάζει: τη διάδοση των ναρκωτικών, τα όπλα και πυρομαχικά, τις ληστείες, την εκβίαση, την αρπαγή, την κλοπή, την υπεξαίρεση, την απάτη, την παράνομη εμπορία αρχαιοτήτων, την κλοπή φορτίου πλοίου, την εμπορία ανθρωπίνων οργάνων, τους καταχραστές του Δημοσίου, τη λαθρεμπορία, τα τυχερά παιχνίδια, την τοκογλυφία, τη λαθρομετανάστευση, τη λαθρεμπορία πυρηνικών υλικών και ραδιενεργών ουσιών.

Με την τροποποίηση που έφερε ο Ν.3424/2005 εγκληματικές δραστηριότητες στο πλαίσιο του συγκεκριμένου νόμου (Ν.2331/95) θεωρούνται πλέον: η σύσταση και λειτουργία εγκληματικής οργάνωσης, οι τρομοκρατικές πράξεις, η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, η παθητική δωροδοκία, η εμπορία ανθρώπων, η απάτη με υπολογιστή, η σωματεμπορία, η διάδοση των ναρκωτικών, τα όπλα και πυρομαχικά, η παράνομη εμπορία αρχαιοτήτων, η έκθεση σε ιοντίζουσες ακτινοβολίες, η βλάβη των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η δωροδοκία αλλοδαπού δημόσιου λειτουργού, η δωροδοκία των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των Κρατών - Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η κατάχρηση αγοράς (μέσω κατάχρησης προνομιακής πληροφορίας ή μέσω χειραγώγησης της αγοράς) και τέλος κάθε αξιόποινη πράξη που τιμωρείται με ποινή φυλάκισης ελάχιστου ορίου έξι μηνών και από την τέλεσή της προέκυψε περιουσία τουλάχιστον 15.000€.

Από την αναλυτική παράθεση των κατονομαζόμενων εγκληματικών πράξεων που εμπίπτουν στην κατηγορία διερεύνησης για νομιμοποίηση παράνομων εσόδων, είναι προφανές ότι το βάρος πέφτει στα λεγόμενα εγκλήματα του «λευκού κολλάρου». Με τον όρο «λευκό κολλάρο» αναφερόμαστε σε συγκεκριμένες κατηγορίες εργαζομένων όπως, των δημοσίων λειτουργών και των εργαζομένων στον τομέα των υπηρεσιών (τραπεζικών, χρηματιστών, μεσιτών, δικηγόρων).

Μεγάλη εντύπωση στις μεταβολές του νόμου προκαλεί, το εκ πρώτης όψης παράδοξο να θεωρείται κολάσιμη η δωροδοκία αλλοδαπού υπαλλήλου (δηλαδή υπαλλήλου υπηρετούντα σε τρίτη προς την Ευρωπαϊκή Ένωση χώρα).

Αυτή η εντύπωση εύκολα διασκεδάζεται εάν συνδυαστεί αυτό το έγκλημα με τις offshore δραστηριότητες. Ακόμη όμως εντυπωσιακότερη είναι η τελευταία κατονομαζόμενη ομάδα εγκληματικών πράξεων που χρήζουν διερεύνησης στα πλαίσια του νόμου. Η ευρύτητα των εγκλημάτων που περιλαμβάνει (κάθε αδίκημα που επιφέρει ποινή εξάμηνης φυλάκισης) αλλά και το υπερβολικά χαμηλό ποσό που κρίνεται άξιο διερεύνησης (15.000€) καταδεικνύει την καθολικότητα του φαινομένου (της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων) και ταυτοχρόνως τη ανεπάρκεια του αρχικού νόμου προς την αντιμετώπιση του (μία δεκαετία μετά την αρχική εφαρμογή του).

Στο ίδιο πνεύμα είναι και ο καθορισμός των ποινών των αξιόποινων πράξεων, που περιγράφηκαν παραπάνω. Συγκεκριμένα παρατίθεται αυτούσια η παράγραφος 1 του άρθρου 2 του Ν.2331/1995 πριν και μετά την αντικατάστασή της από το Ν.3424/2005.

- Ν.2331/1995 προ των τροποποιήσεων που επέφερε ο Ν.3424/2005:

«Άρθρο 2

1. Με ποινή καθείρξεως μέχρι δέκα ετών τιμωρείται όποιος από κερδοσκοπία ή με σκοπό να συγκαλύψει την αληθή προέλευση ή να παράσχει συνδρομή σε πρόσωπο που ενέχεται σε εγκληματική δραστηριότητα, αγοράζει, αποκρύπτει, λαμβάνει ως εμπράγματα ασφάλεια, δέχεται στην κατοχή του, καθίσταται οπωσδήποτε δικαιούχος μετατρέπει ή μεταβιβάζει οποιαδήποτε περιουσία που προέρχεται από την προαναφερόμενη δραστηριότητα. Αν ο δράστης ασκεί τέτοιου είδους δραστηριότητες κατ' επάγγελμα ή είναι ιδιαιτέρα επικίνδυνος ή υπότροπος, τιμωρείται με ποινή καθείρξεως τουλάχιστον δέκα ετών, εφόσον δεν συντρέχει περίπτωση βαρύτερης ποινής.»

- Ν.2331/1995 μετά τις τροποποιήσεις που επέφερε ο Ν.3424/2005:

Η παράγραφος 1 του άρθρου 2 του Ν.2331/1995 αντικαθίσταται μετά την ισχύ του Ν.3424/2005 ως εξής:

«1.α. Με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών τιμωρείται ο υπαίτιος πράξεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

β. Ο υπαίτιος των πράξεων του στοιχείου α' τιμωρείται με κάθειρξη αν έδρασε ως υπάλληλος των νομικών προσώπων που αναφέρονται στο άρθρο 2α παράγραφος 1 και με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα (10) ετών αν ασκεί τέτοιου είδους πράξεις κατ' επάγγελμα ή είναι υπότροπος ή έδρασε στα πλαίσια οργανωμένης εγκληματικής ή τρομοκρατικής ομάδας ή οργάνωσης.

«Άρθρο 2α

1. Στις υποχρεώσεις που επιβάλλονται με τις διατάξεις του πρώτου κεφαλαίου αυτού του νόμου υπόκεινται τα εξής πρόσωπα:

- α) τα πιστωτικά ιδρύματα
- β) οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί
- γ) οι εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης
- δ) οι εταιρείες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων τρίτων
- ε) οι εταιρείες επιχειρηματικού κεφαλαίου
- στ) οι ορκωτοί λογιστές, ελεγκτές και εξωτερικοί λογιστές, καθώς και οι ελεγκτικές εταιρείες
- ζ) οι φορολογικοί ή φοροτεχνικοί σύμβουλοι και οι εταιρείες φορολογικών ή φοροτεχνικών συμβουλών
- η) οι κτηματομεσίτες και οι κτηματομεσιτικές εταιρείες
- θ) τα καζίνο, τα καζίνο του διαδικτύου (internet) και οι εταιρείες διοργάνωσης τυχερών παιχνιδιών
- ι) οι οίκοι δημοπρασίας
- ια) οι έμποροι αγαθών μεγάλης αξίας και οι εκπλειστηριαστές όταν η αξία της συναλλαγής υπερβαίνει τα 15.000 ευρώ είτε η πληρωμή γίνεται εφάπαξ είτε με δόσεις
- ιβ) οι συμβολαιογράφοι και οι δικηγόροι όταν συμμετέχουν είτε βοηθώντας στο σχεδιασμό ή στην υλοποίηση συναλλαγών για τους πελάτες τους σχετικά με την αγορά και πώληση ακινήτων ή επιχειρήσεων, τη διαχείριση χρημάτων, τίτλων ή άλλων περιουσιακών στοιχείων των πελατών τους, το άνοιγμα ή τη διαχείριση τραπεζικών λογαριασμών ταμειευτηρίου ή λογαριασμών τίτλων, την οργάνωση των εισφορών των αναγκαίων για τη δημιουργία, λειτουργία ή διοίκηση εταιρειών, τη σύσταση, λειτουργία ή διοίκηση καταπιστευματικών

εταιρειών, επιχειρήσεων ή ανάλογων μονάδων, είτε ενεργώντας εξ ονόματος και για λογαριασμό των πελατών τους στο πλαίσιο χρηματοοικονομικών συναλλαγών ή συναλλαγών επί ακινήτων. Η παροχή νομικών συμβουλών εξακολουθεί να υπόκειται στην τήρηση του επαγγελματικού απορρήτου, εκτός εάν ο ίδιος ο νομικός σύμβουλος συμμετέχει σε δραστηριότητες νομιμοποίησης παράνομων εσόδων, εάν οι νομικές συμβουλές παρέχονται με αποκλειστικό σκοπό τη νομιμοποίηση παράνομων εσόδων ή εάν ο δικηγόρος γνωρίζει ότι ο πελάτης του ζητεί νομικές συμβουλές προκειμένου να προβεί σε νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

ιγ) οι ταχυδρομικές εταιρείες, μόνο στην έκταση που ασκούν τη δραστηριότητα της διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων. Η Τράπεζα της Ελλάδος, στα πλαίσια της εποπτείας της επί των εταιρειών αυτών, συνεργάζεται με το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών και με την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων.»

Από την τροποποίηση, είναι εμφανής η στοχοποίηση των επαγγελματιών που διευκολύνουν ή μεσολαβούν στις ανωτέρω δραστηριότητες. Η καινοτομία της νέας διάταξης, είναι η εξίσωση της τέλεσης της πράξης, της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, με την παροχή διευκολύνσεων για την τέλεσή της. Η νέα αυτή προσέγγιση, είναι καινοτόμος, διότι με την συνυπευθυνότητα σε όσους μεσολαβούν ή διευκολύνουν τη νομιμοποίηση των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, μοιράζονται οι ευθύνες σε περισσότερους εμπλεκομένους για το ίδιο ύψος παράνομου εσόδου. Το αποτέλεσμα είναι να καταστήσει την τέλεση της πράξης λιγότερο ελκυστική, ιδίως για τους επαγγελματίες που καρπώνονται μέσω των αμοιβών τους μικρό ποσοστό του ποσού, που καλούνται να βοηθήσουν να νομιμοποιηθεί. Η ιδέα είναι ότι, κάποιος δύσκολα διακινδυνεύει την επαγγελματική του ύπαρξη για μια συναλλαγή, η οποία δεν θα του αποδώσει και τόσα πολλά.

Εκτός της διεύρυνσης των περιγραφόμενων εγκληματικών πράξεων, της αυστηροποίησης των ποινών και την εισδοχή της έννοιας της «συνυπευθυνότητας», σημαντικότερη μεταβολή επέφερε, ο Ν.3424/2005, και στο όργανο που έχει θεσπισθεί για την εποπτεία της επιβολής του νομού. Συγκεκριμένα παρατίθεται αυτούσια η παράγραφος 1 και 2 του άρθρου 7 του Ν.2331/1995 πριν και μετά την αντικατάσταση της από το Ν.3424/2005.

Ν.2331/1995 προ των τροποποιήσεων που επέφερε ο Ν.3424/2005.

«Άρθρο 7

1. Συνιστάται Επιτροπή, έργο της οποίας είναι η συγκέντρωση, αξιολόγηση και διερεύνηση των πληροφοριών που διαβιβάζονται σ' αυτήν, ως ύποπτες συναλλαγών νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, σύμφωνα με τα άρθρα 4 και 6 του νόμου αυτού.
2. Πρόεδρος της επιτροπής είναι ανώτερος δικαστικός ή εισαγγελικός λειτουργός των πολιτικών δικαστηρίων ή ανώτερος δικαστικός λειτουργός των διοικητικών δικαστηρίων, οριζόμενος με τον αναπληρωτή του από το οικείο Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο.

Στην Επιτροπή μετέχουν από ένας εκπρόσωπος :

- α) των Υπουργείων Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών, Ανάπτυξης και Δημοσίας Τάξης, οριζόμενοι με τους αναπληρωτές τους από τους αντίστοιχους Υπουργούς,
- β) της Τράπεζας της Ελλάδος, οριζόμενος με τον αναπληρωτή του από το διοικητή της
- γ) της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, οριζόμενος με τον αναπληρωτή του με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου αυτής,
- δ) του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών Α. Ε. οριζόμενος με τον αναπληρωτή του με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου αυτού,
- ε) της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, οριζόμενος με τον αναπληρωτή του από τον πρόεδρό της. Η θητεία του προέδρου και των μελών της επιτροπής είναι διετής, δυνάμενη να ανανεωθεί.»

Άρθρο 7 με την ενσωμάτωση του Ν. 3424/2005

Το άρθρο 7 του Ν. 2331/1995 αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 7

1. Συνιστάται Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή με την επωνυμία «Εθνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες». Η Αρχή εδρεύει στην Αθήνα και έχει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζεται ο ακριβής τόπος των συνεδριάσεων της Αρχής.
2. Η Αρχή συγκροτείται από Πρόεδρο και έντεκα Μέλη. Η θητεία του Προέδρου και των Μελών της Αρχής είναι τριετής, δυνάμενη να ανανεωθεί.
3. Πρόεδρος της Αρχής διορίζεται επί τιμή Ανώτατος Δικαστικός ή Εισαγγελικός Λειτουργός ή πρόσωπο εγνωσμένου κύρους, ευρείας κοινωνικής αποδοχής και εμπειρίας στο χρηματοπιστωτικό τομέα. Ο Πρόεδρος επιλέγεται και διορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο, ύστερα από πρόταση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Δικαιοσύνης και γνώμη της Επιτροπής θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής. Ο Πρόεδρος της Αρχής είναι δημόσιος λειτουργός πλήρους απασχόλησης. Κατά τη διάρκεια της θητείας του αναστέλλεται η άσκηση οποιουδήποτε άλλου δημόσιου λειτουργήματος. Ο Πρόεδρος της Αρχής δεν επιτρέπεται να ασκεί καμία επαγγελματική δραστηριότητα ή να αναλαμβάνει άλλα καθήκοντα, αμειβόμενα ή μη, στο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα, με εξαίρεση διδακτικά καθήκοντα Μελών Δ.Ε.Π. Α.Ε.Ι, υπό καθεστώς μερικής απασχόλησης.
4. Τα Μέλη της Αρχής και οι αναπληρωτές τους διορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Δικαιοσύνης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Ως Μέλη διορίζονται: α) δύο πρόσωπα που προτείνονται από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών, με τους αναπληρωτές τους, β) από ένα πρόσωπο που προτείνεται από τους Υπουργούς Εθνικής Αμυνας, Δικαιοσύνης, Δημόσιας Τάξης και Εμπορικής Ναυτιλίας με τον αναπληρωτή του, γ) ένα πρόσωπο που προτείνεται από τον Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος με τον αναπληρωτή του, δ) ένα πρόσωπο που

προτείνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, με τον αναπληρωτή του, ε) ένα πρόσωπο που προτείνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Επιτροπής Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης, με τον αναπληρωτή του, στ) ένα πρόσωπο που προτείνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, με τον αναπληρωτή του και ζ) ένα πρόσωπο που προτείνεται από τον Πρόεδρο της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, με τον αναπληρωτή του. Τα Μέλη της Αρχής πρέπει να διακρίνονται για την επιστημονική τους κατάρτιση και την επαγγελματική τους ικανότητα και εμπειρία στον τραπεζικό, οικονομικό ή νομικό τομέα.

6. Η Αρχή έχει τις εξής αρμοδιότητες:

α) συγκεντρώνει, διερευνά και αξιολογεί τις πληροφορίες που διαβιβάζονται σε αυτήν και σχετίζονται με ύποπτες συναλλαγές νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, σύμφωνα με τα άρθρα 4 και 6 του ν. 2331/1995-

β) δέχεται, διερευνά και αξιολογεί κάθε πληροφορία σχετική με συναλλαγές νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες που διαβιβάζεται σε αυτήν από αλλοδαπούς φορείς, με τους οποίους και συνεργάζεται για την παροχή κάθε δυνατής συνδρομής·

γ) έχει πρόσβαση σε κάθε μορφής αρχείο δημόσιας αρχής τήρησης και επεξεργασίας δεδομένων, περιλαμβανομένου του συστήματος Τειρεσίας. Στο πλαίσιο των ερευνών της δεν ισχύει το φορολογικό απόρρητο·

δ) μπορεί να διενεργεί οικονομικούς ελέγχους, σε σοβαρές κατά την κρίση της περιπτώσεις, σε οποιαδήποτε δημόσια υπηρεσία ή σε οργανισμούς και επιχειρήσεις του δημόσιου τομέα, χωρίς προηγούμενη ενημέρωση άλλης Αρχής-

ε) ζητά, κατά τη διάρκεια των ελέγχων της προηγούμενης περίπτωσης, στοιχεία που αφορούν την κίνηση τραπεζικών λογαριασμών ή λ/σμών άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων

στ) ζητά τη συνεργασία υπηρεσιών και οργανισμών οποιασδήποτε μορφής και την παροχή στοιχείων, ακόμα και από δικαστικές αρχές, εξ αφορμής του ελέγχου και της έρευνας στοιχείων σχετικών με εγκληματικές δραστηριότητες νομιμοποίησης εσόδων, προερχόμενων από την τέλεση των εγκλημάτων που αναφέρονται στο άρθρο 1·

ζ) ενημερώνει εγγράφως ή με ασφαλές ηλεκτρονικό μέσο τον διαβιβάζοντα την πληροφορία ότι την έλαβε και του παρέχει άλλα σχετικά στοιχεία χωρίς όμως να παραβιάζεται το απόρρητο των προανακριτικών της ενεργειών ή να δυσχεραίνεται η άσκηση των αρμοδιοτήτων της·

η) αξιολογεί και διερευνά πληροφορίες και αναφορές που διαβιβάζονται σε αυτή από αρμόδιους φορείς της χώρας μας ή από τα αρμόδια όργανα διεθνών οργανισμών και αφορούν το έγκλημα της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας, σύμφωνα με την αριθμ. 1373/2002 Απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών και με τους Κανονισμούς του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης αριθ. 467/2001, 2580/2001 και 308/2002 όπως και με κάθε άλλη συναφή προς το θέμα αυτό πράξη των διεθνών οργανισμών και λαμβάνει τα απαραίτητα σχετικά μέτρα για την εφαρμογή των ανωτέρω πράξεων.

10. Όταν η Αρχή θεωρεί ορισμένη σύμβαση ή συναλλαγή ύποπτη νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, συντάσσει αιτιολογημένο πόρισμα και το αποστέλλει μαζί με το φάκελο της υπόθεσης στον αρμόδιο Εισαγγελέα. Σε διαφορετική περίπτωση θέτει την υπόθεση στο αρχείο, από όπου είναι δυνατόν να ανασυρθεί, συσχετιζόμενη με την ίδια ή με οποιαδήποτε άλλη ύποπτη κατά την προαναφερόμενη έννοια, σύμβαση ή συναλλαγή.»

Η αναβάθμιση του οργάνου από επιτροπή σε ανεξάρτητη διοικητική αρχή δεν είναι απλά τυπική. Πέραν της τεράστιας διαφοράς στη σύνθεση και τον αριθμό των μελών των δύο οργάνων, η μεγαλύτερη αλλαγή βρίσκεται στην αλλαγή των αρμοδιοτήτων. Μια μάτια στη παράγραφο 4 του άρθρου 7 είναι εμφανές ότι δίνει μεγάλες δυνατότητες στην εμβάθυνση της έρευνας, δυνατότητες οι οποίες απουσίαζαν εντελώς από τη προηγούμενη μορφή του Ν.2331/1995. Μία σημαντική επίσης διαφορά είναι, ότι με το Ν.3424/2005, απαλλάσσεται η «Εθνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες» από την υποχρέωση που είχε η προκάτοχός της Επιτροπή, να ολοκληρώσει μία έρευνα εντός 15 ημερών αλλιώς να τη θέτει στο αρχείο. Είναι προφανές ότι ο Ν.3424/2005 έχει «λύσει»

τα χέρια των αρχών και αναμένονται σημαντικότερα αποτελέσματα στην καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος.

4. Συμπέρασμα

Το σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο οικονομικό σύστημα, έδωσε πρωτόγνωρες δυνατότητες στην ανάπτυξη και εφαρμογή επιχειρηματικών στρατηγικών. Στο βωμό της οικονομικής ανάπτυξης πολλά κράτη προσάρμοσαν το νομικό τους σύστημα ώστε να είναι δυνατή η δημιουργία μιας σύγχρονης εκδοχής επιχείρησης, η offshore εταιρεία. Δηλαδή μία εταιρεία που έχει έδρα στα κράτη αυτά, χωρίς όμως κατά κανόνα οι μέτοχοί της ή το αντικείμενό της να σχετίζονται με οποιοδήποτε τρόπο με το κράτος αυτό.

Η χρήση offshore εταιρειών στα διάφορα εταιρικά σχήματα, έχει αποκτήσει μεγάλη έκταση. Είναι γεγονός ότι η χρήση offshore, δεν απαντάται μόνο σε μεγάλους πολυεθνικούς ομίλους όπως αρχικά αλλά έχει γίνει δημοφιλής και στα εισοδήματα κάθε μορφής, ανεξαρτήτως ύψους αυτών. Η έκταση του φαινομένου, σε συνδυασμό με την εκτεταμένη φοροαποφυγή και φοροδιαφυγή, που αυτό συνεπάγεται, είναι ένα πρόβλημα που απασχολεί τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, τα ανεπτυγμένα κυρίως κράτη.

Τελευταία, γίνεται προσπάθεια, περιορισμού του φαινομένου, που εκφράζεται μέσω νέων αυστηρότερων νόμων. Οι νόμοι αυτοί προβλέπουν: αυστηρότερες ποινές, νέα όργανα ελέγχου με δυνατότητα διεθνούς δράσης και εξίσωση της τέλεσης της πράξης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, με την παροχή διευκολύνσεων για την τέλεσή της. Η παροχή διευκολύνσεων είναι το μέσο για να αποδοθούν ευθύνες, σε μεγάλες ομάδες επαγγελματιών και δημόσιων λειτουργών, που σχετίζονται με τα θέματα αυτά. (τραπεζικοί, λογιστές, δικηγόροι, δημόσιοι υπάλληλοι, υπάλληλοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Ωστόσο, τα αποτελέσματα της νέας νομοθεσίας, είναι πολύ νωρίς για να διαφανούν, δεδομένου ότι έχει θεσπιστεί μόλις τα δύο προηγούμενα έτη. Ας ελπίσουμε στην αποτελεσματικότητά της.

5. Βιβλιογραφία - πηγές

- Offshore Corporations A Brief Introduction, Harvard Business Review 9-799-119
- Offshore Finance Centers and Tax Heavens the Rise of Global Capital, Mark P. Hampton and Jason P. Abbot, 1999
- «Offshore» δραστηριότητες, Παν. Δουβλής, Pressline, Αθήνα 2003
- Financial Services Authority Money laundering: the FSA's new role: policy statement on consultation and decisions on rules, London: FSA, 2001
- Complete Guide to Tax Heavens: How to Internationalize Your Capital for Protection and Profit, Adam Starchild, 1998
- Birks P. (ed), Laundering and Tracing, Oxford: Clarendon Press, 1995
- Campbell Dennis (ed), International bank secrecy, London: Sweet & Maxwell, 1992
- Financial Action Task Force (FATF): <http://www.oecd.org/fatf/>
- European Union http://www.europa.eu.int/comm/internal_market/en/smn/smn14/s14mn Market news-Money Laundering-How to improve EU rules for prevention